

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ด้านการฟังภาษาอังกฤษ และเจตคติต่อการเรียน โดยวิธีทัศน์ ที่มีตัวอักษรบรรยายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำวิจัย ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับการฟังภาษาอังกฤษ
2. เอกสารเกี่ยวกับกลวิธีการฟัง
3. เอกสารเกี่ยวกับวิธีการสอนทักษะการฟังภาษาอังกฤษ โดยใช้สื่อวิธีทัศน์
4. เอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับเจตคติที่มีต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ หรือภาษาอังกฤษ โดยใช้สื่อวิธีทัศน์
5. เอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้วิธีทัศน์ที่มีตัวอักษรบรรยาย

1. เอกสารเกี่ยวกับการฟังภาษาอังกฤษ

ซูเกียรติ จารัตน์ (2535, หน้า 11) กล่าวว่า การฟัง หมายถึง กระบวนการรับข่าวสารที่มากกระทบโสตสัมผัส แล้วสร้างความสำคัญหรือความหมายของข่าวสารที่ได้ยิน ผู้ฟังต้องมีความสามารถเข้าใจคำพูดของผู้พูด โดยพิจารณาถึงจุดประสงค์ของผู้พูด ความสัมพันธ์ของประโยคที่ได้ยินกับข่าวสารของผู้พูด รวมถึงสังคม วัฒนธรรมของผู้พูดด้วย ขณะเดียวกัน วิชัย วงษ์ใหญ่ (2529, หน้า 29-30) กล่าวว่า การฟังเป็นกระบวนการที่มีความสลับซับซ้อน และไม่อาศัยเพียงแต่ความตั้งใจเท่านั้น กล่าวคือ ในขั้นต้น ผู้ฟังต้องได้ยินเสียงก่อน แล้วเพ่งความสนใจไปยังสิ่งที่ได้ยิน โดยผู้ฟังต้องรู้ภาษานั้นหรือคุ้นเคยกับภาษานั้นก่อน จึงจะสามารถตีความข่าวสารนั้นได้อย่างถูกต้อง และเข้าใจในสิ่งที่ได้ยิน จากนั้นก็ตอบสนองต่อข่าวสารนั้นโดยการแสดงสีหน้าท่าทาง เช่น การยิ้มรับ หรือนิ่ง คิ้วขมวด และการพูดจาโต้ตอบกลับไป

Widdowson (1983, pp. 59-60) กล่าวถึงความหมายของการฟังว่า หมายถึง ความสามารถที่จะเข้าใจว่าประโยคดังกล่าวมีหน้าที่อย่างไรในการสื่อสาร โดยผู้ฟังเลือกจดจำเพียงเฉพาะสิ่งที่สัมพันธ์หรือตรงกับจุดประสงค์ในการฟัง และ ไม่สนใจต่อสิ่งที่ไม่ต้องการ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การฟังหมายถึง ความสามารถที่ผู้เรียนเข้าใจว่า ประโยคนั้นเกี่ยวข้องกับสิ่งที่พูดไปแล้วอย่างไร และมีหน้าที่ในการสื่อสารอย่างไร ในขั้นนี้ ผู้ฟังเลือกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของผู้ฟังเอง และตัดส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องออกไป

Underwood (1989, p. 1) กล่าวว่า การฟังเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ความสนใจ และความพยายามเพื่อที่จะทราบความหมายของสิ่งที่ได้ยิน การที่จะประสบความสำเร็จในการฟังภาษาพูด ต้องสามารถเข้าใจความหมายที่ผู้พูดต้องการสื่อ เนื่องจากความหมายของประโยคที่ผู้พูดพูดออกมานั้นอาจมีความหมายแตกต่างกัน ผู้ฟังจะต้องจดจำคำพูด และวิเคราะห์ปัจจัยอื่น ๆ ที่ใช้ในการเสนอข่าวสารนั้น

Krashen (1983, pp. 79-98) ให้ความหมายของการฟังว่า การฟังหมายถึง การรับตัวป้อนที่มีความหมายเพื่อรับรู้ตัวภาษา หรือพัฒนาภาษาได้อย่างถูกต้องตามกระบวนการ ในการเรียนการสอน ไม่ควรบังคับให้นักเรียนพูดภาษาที่สองหรือภาษาเป้าหมายจนกว่านักเรียนหรือผู้ฟังจะมีโอกาสในการรับรู้ภาษาพอสมควร หรือเข้าใจในสิ่งที่ผู้พูดพูดออกมา

Rivers (1980, p.16) ให้ความหมายของการฟังไว้ว่า การฟังเป็นทักษะเชิงสร้างสรรค์ มีการตีความหรือวิเคราะห์ ทำความเข้าใจสิ่งที่ฟัง ผู้ฟังรับเอาคำพูดที่มีความหมายของผู้พูด แล้วสร้างความหมายขึ้นมาใหม่ ซึ่งความหมายที่ผู้ฟังสร้างขึ้นมานี้อาจไม่ตรงกับความหมายที่ผู้พูดต้องการ ด้วยเหตุนี้ บางครั้ง ความเข้าใจผิด หรือการไม่เข้าใจสิ่งที่ฟังจึงเกิดขึ้นระหว่างผู้พูด และผู้ฟัง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อผู้ฟังไม่คุ้นเคยกับภาษา และวัฒนธรรมของผู้พูด การเข้าใจความหมายมีองค์ประกอบ 3 ประการคือ

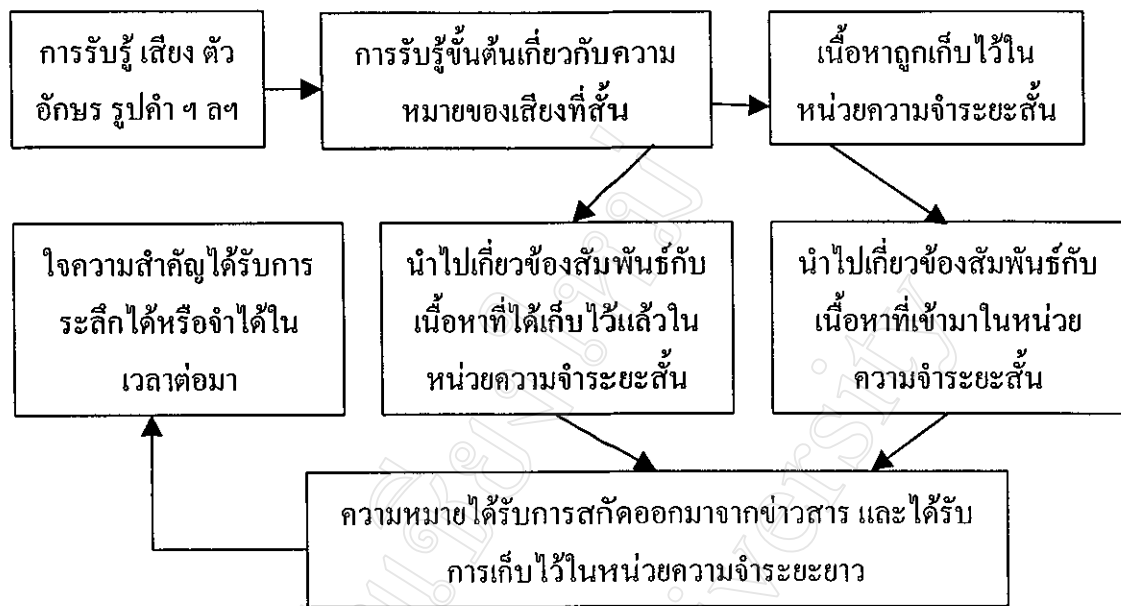
1. ข้อมูลทางภาษาศาสตร์ (Linguistic Information) หมายถึง สิ่งที่ผู้ฟังรับฟัง ทั้ง เสียง คำ และการจัดเรียงคำพูด โดยผู้ฟังไม่จำเป็นต้องฟังคำพูดทั้งหมดของผู้พูด แต่ผู้ฟังสามารถสร้างข้อความที่ตามมาได้หมดจากคำพูดในตอนต้น
2. บริบททางด้านสถานการณ์ (Situational Context) หมายถึง สถานการณ์ในการพูดที่มีผลต่อการรับฟังของผู้ฟัง เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ผู้ฟังได้ยินกับสิ่งที่ผู้พูดพูดออกมา และสิ่งที่ผู้ฟังคาดว่าจะได้ยินต่อไป
3. ข่าวสารที่เป็นที่เข้าใจร่วมกัน (Comprehended Message) หมายถึง ความสามารถที่จะเข้าใจข่าวสารที่ฟัง ซึ่งขึ้นอยู่กับความตั้งใจของผู้ฟังในการตีความหมายให้เข้ากับสถานการณ์ หรือเรื่องราวที่ผู้พูดต้องการให้เข้าใจตรงกัน

Barker (1978, p. 24) กล่าวถึงการฟังไว้ว่า การฟังมีกระบวนการ 4 ขั้นตอนที่มีความสัมพันธ์กันคือ การได้ยิน (Hearing) ความตั้งใจ (Attention) ความเข้าใจ (Understanding) และการจำ (Remembering) ขั้นตอนการได้ยิน เป็นขั้นตอนที่คลื่นเสียงไปกระทบอวัยวะรับเสียง และเคลื่อนสู่สมอง ขั้นตอนความตั้งใจทำหน้าที่พิจารณาตัดสินใจว่าจะยอมรับหรือปฏิเสธข่าวสารนั้นหรือการเลือกรับฟังนั่นเอง ถ้ายอมรับก็จะทำหน้าที่ให้ความหมาย ถ้าหากปฏิเสธ ข่าวสาร

กระบวนการที่สิ้นสุด ขั้นตอนการจำทำหน้าที่เก็บข่าวสารนั้นไว้ในส่วนของความทรงจำเพื่อการนำไปใช้ต่อไป

Finocchiaro (1989, pp. 95-97) กล่าวว่า การฟัง คือ การถอดรหัสเสียงคำพูด ซึ่งเกี่ยวข้องกับการประมวลผลทางจิตอย่างต่อเนื่อง (Continual Mental Processing) ความสนใจที่มุ่งเน้น หรือมีสมาธิ (Concentrated Attention) และความจำ (Memory) โดยผู้ฟังต้องการความรู้ 2 ชนิดในการแยกแยะคำพูด คือ ความรู้เกี่ยวกับส่วนประกอบของคำ และ โครงสร้างประโยค (Syntax and Morphological Elements) ซึ่งช่วยแบ่งกลุ่มข้อมูลที่มีความหมายของคำพูดออกเป็น ส่วน ๆ และความรู้เกี่ยวกับโลกที่เป็นจริง (Real World Knowledge) ส่วนกระบวนการของการเก็บคำพูดที่ต่อเนื่องไว้ในหน่วยความจำระยะสั้นของสมอง มีขั้นตอนดังนี้ คือ รับข่าวสารแล้วเก็บไว้ชั่วคราวในหน่วยความจำระยะสั้น จากนั้นเลือกสาระสำคัญของสิ่งที่ได้ยิน แล้วจึงเก็บไว้ในหน่วยความจำระยะยาว กระบวนการความเข้าใจการฟังนี้เป็นกระบวนการที่ซับซ้อน เนื่องจากผู้ฟังต้องตระหนักในเรื่องของเสียงต่าง ๆ ส่วนประกอบต่าง ๆ บุคคลที่กำลังพูด จุดประสงค์ทางการสื่อสารของผู้พูด และปัจจัยทางด้านหน้าที่ภาษาเชิงสังคม (Pragmatic Factors) หน้าที่ของภาษาในการสื่อสารความหมายที่แท้จริง (Speech Acts) ภูมิหลังทางวัฒนธรรม ความรู้เกี่ยวกับหัวข้อที่กำลังพูดถึง ความรู้เกี่ยวกับโลก และประสบการณ์ของผู้ฟัง

Abbot and Wingard (1981, pp.59-60) กล่าวว่ากระบวนการความเข้าใจการฟังเกี่ยวข้องกับการรับรู้ และจำแนกความแตกต่างของเสียง ตัวอักษร และรูปคำ แล้วนำมาถอดรหัสเพื่อเข้าใจความหมายของกลุ่มคำที่สั้น เนื้อหาหรือความหมายนั้นก็จะอยู่ในหน่วยความจำระยะสั้นเพื่อนำไปสัมพันธ์กับเนื้อหาที่มีอยู่แล้วในหน่วยความจำระยะสั้น หรือนำไปสัมพันธ์กับเนื้อหาที่กำลังเข้ามายังหน่วยความจำระยะสั้น จากนั้นความหมายที่ถอดรหัสจากข่าวสารก็จะเข้าไปสู่หน่วยความจำระยะยาว และเพื่อเรียกใช้ใจความสำคัญในเวลาต่อมา นอกจากนี้ ความเข้าใจการฟังยังเกี่ยวข้องกับการทำนายสิ่งที่จะเกิดขึ้น และการคัดเลือกเนื้อหาที่น่าสนใจโดยละเว้นข่าวสารที่ไม่จำเป็น Abbot and Wingard ได้เสนอแผนภาพแสดงกระบวนการทั้งหมดของความเข้าใจการฟังในรูปแบบดังนี้

ภาพประกอบ 1 แสดงแบบจำลองกระบวนการความเข้าใจการฟัง

ในการสอนทักษะการฟังโดยทั่วไป ครูควรคำนึงถึงระดับความเข้าใจในการฟังด้วย เนื่องจากการที่จะเข้าใจความหมายของสิ่งที่ฟังได้นั้น ผู้ฟังต้องมีความสามารถในระดับพื้นฐานก่อนที่จะฟังในระดับสูงต่อไป ด้วยเหตุนี้ครูควรเริ่มจากเสียงที่ง่ายที่นักเรียนคุ้นเคย และไม่เป็นปัญหา ก่อน แล้วจึงฝึกหัดเสียงที่ยากขึ้น เรื่อยๆ จากนั้นจึงค่อยฝึกหัดความเข้าใจการฟัง มีนักการศึกษาหลายท่านแบ่งระดับการฟังไว้ดังนี้

Mackey (1965, p. 261) แบ่งทักษะการฟังเป็น 2 ระดับ คือ

1. ระดับการเรียนรู้ (Recognition Level) เป็นการแยกแยะเสียงเกี่ยวกับ การเน้นเสียงหนักในพยางค์ และท่วงทำนองการขึ้นลงของเสียง
2. ระดับความเข้าใจ (Comprehension Level) เป็นความสามารถฟังสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งข้อความได้โดยเข้าใจ

Valette and Disick (1972, p. 141-142) แบ่งขั้นการฟังเป็น 5 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นกลไก (Mechanical Skills) เป็นระดับที่ผู้เรียนได้ยินความแตกต่างระหว่างภาษาต่างประเทศจากเสียงที่ได้ยิน แต่ไม่จำเป็นต้องเข้าใจความหมายของสิ่งที่ได้ยิน
2. ขั้นความรู้ (Knowledge) เป็นระดับที่ผู้เรียนเข้าใจความหมายของคำ หรือประโยคที่ฟัง สามารถทำตามคำสั่ง สามารถจับคู่ประโยคที่ได้ยินเข้ากับรูปภาพ

3. ขั้นถ่ายโอน (Transfer) เป็นระดับที่ผู้เรียนเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้าง และคำศัพท์ สามารถตอบคำถามได้ว่าถูกหรือผิด สามารถเลือกข้อความหรือคำตอบที่เหมาะสมกับคำถาม และสามารถเข้าใจข้อความที่มีหลายประโยค

4. ขั้นการสื่อสาร (Communication) เป็นระดับที่ผู้เรียนเข้าใจคำสั่ง และอธิบายเป็นภาษาต่างประเทศได้ สามารถเข้าใจความหมายโดยทั่ว ๆ ไปของข้อความที่มีคำศัพท์ซึ่งไม่คุ้นเคยหรือเป็นศัพท์ใหม่ สามารถที่จะเติมข้อความที่ไม่เคยได้ยินให้สมบูรณ์ได้ สามารถเข้าใจสิ่งที่เจ้าของภาษาพูดในบทละคร ภาพยนตร์ รายการวิทยุ หรือรายการโทรทัศน์

5. ขั้นวิพากษ์วิจารณ์ (Criticism) เป็นระดับที่ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ชนิดของข่าวสาร สามารถจำแนกมาตรฐานของภาษาพูดของชนชั้นในสังคม หรือภาษาพูดนั้น ใช้ในท้องถิ่นใด สามารถเข้าใจความหมายโดยตรง และความหมายแฝงของข่าวสารที่ฟัง ทราบความแตกต่างของความหมายจากระดับเสียงในคำและประโยค สามารถอธิบายอารมณ์ และน้ำเสียงของผู้พูดได้

Underwood (1989, pp. 30-93) กล่าวถึงขั้นตอนการสอนการฟังไว้ 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นก่อนการฟัง (Pre-listening Stage) เป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับการฟังในชั้นขณะฟัง ส่วนใหญ่กิจกรรมในขั้นนี้เป็นการเตรียมการฟังของนักเรียนเกี่ยวกับหัวข้อที่ฟัง [เน้นความสนใจของนักเรียนต่อหัวข้อ/เรื่องที่ฟัง และกระตุ้นความรู้เดิมที่เกี่ยวข้อง] เมื่อมีการวางแผนการสอน ควรแบ่งเวลาสำหรับกิจกรรมในขั้นนี้โดยไม่ควรเร่งรีบทำ การให้นักเรียนฟังเนื้อหาการฟังทันทีทำให้การฟังยากที่สุด ทักษะการฟังที่เป็นธรรมชาติ คือการทำให้สิ่งที่นักเรียนได้ยินสอดคล้องกับสิ่งที่นักเรียนคาดหวัง และใช้ความรู้เดิม เพื่อช่วยในการเข้าใจความหมาย ขั้นก่อนการฟังประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 ครูให้ข้อมูลที่เป็นภูมิหลังเกี่ยวกับหัวข้อที่ฟัง
- 1.2 นักเรียนอ่านบางสิ่งที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับหัวข้อที่ฟัง
- 1.3 นักเรียนดูรูปภาพต่าง ๆ
- 1.4 นักเรียนใช้คำ และโครงสร้างประโยคที่จะได้ยินในเนื้อหาที่ฟัง
- 1.5 การอภิปรายเกี่ยวกับหัวข้อ/สถานการณ์การฟัง
- 1.6 ช่วงเวลาของการถามคำถาม และตอบคำถาม
- 1.7 แบบฝึกหัดสำหรับการเขียน
- 1.8 การปฏิบัติตามคำสั่งสำหรับกิจกรรมขณะฟัง เพื่อให้จุดประสงค์การฟังในแต่ละครั้งแก่นักเรียน
- 1.9 การพิจารณาเกี่ยวกับวิธีทำกิจกรรมขณะฟัง

2. **ขั้นขณะฟัง (While-listening Stage)** เป็นกิจกรรมที่นักเรียนกระทำในขณะที่กำลังฟังเนื้อหาการฟัง จุดประสงค์ของกิจกรรมขณะฟังก็คือ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะของการถอดความหมายของข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้ยิน กิจกรรมขณะฟังควรมีความน่าสนใจเพื่อว่านักเรียนจะรู้สึกต้องการฟัง และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้เสร็จสิ้น ดังนั้น เนื้อหาการฟังควรคัดเลือกให้สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความรู้เดิมที่นักเรียนมีอยู่แล้ว ปัญหาของกิจกรรมที่ขึ้นอยู่กับความรู้เดิมของนักเรียน หมายถึง การใช้เวลาที่น้อยลงในงานฟังปัจจุบัน และนักเรียนที่ทราบข้อมูลแล้ว อาจหมดความสนใจ และอาจใช้เวลามากขึ้นในการเติมช่องว่างความรู้ของนักเรียนที่ขาดหายไป ระดับความยากง่ายของกิจกรรมขณะฟังอาจได้รับการปรับแก้ไขโดยการให้หรือการยับยั้งความช่วยเหลือ ซึ่งสามารถทำได้ทั้งในขั้นก่อน และขณะฟัง ขั้นขณะฟังประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

- 2.1 การตรวจสอบประโยคที่ถูกหรือผิด
- 2.2 คำถามตรวจสอบความเข้าใจแบบมีตัวเลือกให้ตอบ
- 2.3 การเติมข้อมูลลงในเนื้อหาให้สมบูรณ์ (Gap-filling and Cloze)
- 2.4 การกำหนดจุดที่มีข้อมูลผิดพลาดลงในเทปสคริปต์
- 2.5 การทำเครื่องหมาย ✓ ตรงข้อมูลที่ต้องการ
- 2.6 การใส่ชื่อ คำศัพท์ ลงในแผนภูมิ รูปภาพ (Labelling)
- 2.7 การทำนายคำพูดที่จะได้ยิน
- 2.8 การค้นหาข้อมูลเฉพาะด้าน
- 2.9 การทำเครื่องหมายหรือการตรวจสอบวัตถุต่าง ๆ ในรูปภาพ
- 2.10 รูปภาพที่สอดคล้องกับคำอธิบายหรือบทสนทนาที่ได้ยิน
- 2.11 จุดของรูปภาพที่เป็นโครงเรื่อง ที่นำเสนอข้อมูลเรื่องราวที่ได้ยิน
- 2.12 การจัดรูปภาพตามลำดับเหตุการณ์ก่อนหลัง
- 2.13 การเติมรูปภาพให้สมบูรณ์ในสิ่งที่ขาดหายไป ขณะฟัง
- 2.14 การเติมข้อมูลลงในตาราง
- 2.15 การวาดภาพใหม่ จากกระดานเปล่า
- 2.16 การสร้างแบบจำลอง/การจัดแจงวัตถุต่าง ๆ ให้เป็นรูปแบบ เช่น

วิธีทำตุ๊กตา หุ่นกระบอก

- 2.17 การปฏิบัติงานให้สำเร็จ เช่น การปฏิบัติตามประโยคคำสั่ง
- 2.18 การเติมข้อมูล/ชื่อสถานที่ ลงในแผนที่

3. ขั้นหลังการฟัง (Post-listening) กิจกรรมในขั้นนี้เป็นกิจกรรมที่ขยายงานในขั้นก่อนและขณะฟัง และบางกิจกรรมเกี่ยวข้องเพียงเล็กน้อยกับเนื้อหาการฟัง รูปแบบที่นิยมกันมากที่สุดของกิจกรรมขั้นหลังการฟังก็คือ การตอบคำถามแบบมีตัวเลือก หรือการตอบคำถามแบบเปิด ที่ผู้เรียนสามารถตอบได้อย่างอิสระ แบบทดสอบการฟังจำนวนมากอาศัยรูปแบบเหล่านี้ ขั้นหลังการฟังประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

- 3.1 การแก้ปัญหา และการตัดสินใจตรวจสอบประโยคที่ถูกหรือผิด
- 3.2 การตีความหมายของคำ หน้าทีภาษา
- 3.3 การแสดงละครบทบาทสมมติ
- 3.4 การเขียนสรุปย่อเรื่องราว
- 3.5 การเติมข้อมูลลงในแผนภูมิหรือใบงานให้สมบูรณ์
- 3.6 การจับคู่สิ่งที่ได้ยินเข้ากับเนื้อหาการอ่าน
- 3.7 การจัดลำดับ หรือเรียงลำดับเหตุการณ์ในเรื่องราว
- 3.8 การตรวจสอบรายการ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ขณะฟัง
- 3.9 การจดบันทึกคำตอบ
- 3.10 การฟังเรื่องราวที่ไม่ปะติดปะต่อกัน (Jigsaw Listening)
- 3.11 การค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด
- 3.12 การกำหนดอารมณ์ ทัศนคติ พฤติกรรม ของผู้พูด
- 3.13 การแสดงละครบทบาทสมมติ

Harris (1974, p. 32-40) แบ่งประเภทการทดสอบการฟังไว้ 2 ประเภท คือ

1. การทดสอบการจำแนกเสียง

1.1 การทดสอบการจำแนกเสียงในคำเดี่ยว โดยจำแนกว่าเหมือนหรือแตกต่างกัน หรือคำใดบ้างที่ออกเสียงแตกต่างไปจากคำอื่นที่ได้ยิน

1.2 การทดสอบการจำแนกเสียงเมื่ออยู่ในบริบท โดยสามารถจำแนกได้ว่าคำที่ได้ยินในประโยค หรือข้อความนั้นตรงกับรูปภาพหรือประโยคใด

2. ทดสอบความเข้าใจในการฟัง

2.1 การให้ปฏิบัติตามคำสั่งที่ได้ยิน เหมาะสำหรับเด็กเล็ก เป็นการทดสอบความสามารถทางการฟังแต่เพียงอย่างเดียว

2.2 การตอบคำถามที่ได้ยิน หรือขยายความประโยคบอกเล่าที่ได้ยิน

2.3 การทดสอบความสามารถในการเข้าใจเรื่องราวที่ฟัง โดยเลือกคำตอบจากภาษาเขียนสั้น ๆ ภายหลังจากที่ได้ฟังคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น

2.4 การฟังคำบรรยายเกี่ยวกับเรื่องทั่วไป แล้วให้เลือกคำตอบหรือเขียนคำตอบเอง เป็นการทดสอบความสามารถด้านการอ่านและการเขียนด้วย

สรุปได้ว่า การฟัง หมายถึง การรับตัวป้อนทางภาษาที่มีความหมาย ซึ่งอยู่ในรูปของคลื่นเสียง เพื่อสร้างความหมายขึ้นมาใหม่โดยเข้าใจตรงกับที่ผู้พูดต้องการ กระบวนการการฟังมีลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น ผู้ฟังเลือกวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารที่ฟัง โดยการรับรู้/จำแนกความแตกต่างของเสียง ตัวอักษร และรูปคำนั้นได้ และตีความได้อย่างถูกต้องโดยอาศัยความรู้ทางภาษาด้านคำ โครงสร้างประโยค บริบทต่าง ๆ [ที่ปรากฏอยู่ขณะนั้น และบริบททางสังคม วัฒนธรรม] ประสบการณ์ ความรู้เกี่ยวกับโลก และความรู้เดิมเกี่ยวกับหัวข้อที่ฟัง มาประกอบการถอดรหัสเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจ แล้วเก็บความหมายนั้นไว้ในหน่วยความจำระยะสั้น เพื่อนำไปสัมพันธ์กับความรู้เดิมในหน่วยความจำ หรือนำไปสัมพันธ์กับเนื้อหาที่จะเข้ามายังความจำระยะสั้น จากนั้นความหมายที่ได้รับการถอดรหัสแล้วจะเข้าไปสู่ความจำระยะยาวเพื่อเรียกใช้ในเวลาต่อมา และที่สำคัญ ผู้ฟังจะเลือกรับฟังข่าวสารที่ตนสนใจเท่านั้น การได้ฟังในสิ่งที่ตนสนใจย่อมทำให้เกิดการจำได้นาน แต่ถ้าหากเป็นเรื่องที่ไม่น่าสนใจ กระบวนการการฟังอาจสิ้นสุดลงได้ ดังนั้น สิ่งที่สำคัญ ก็คือ การจัดเตรียมกิจกรรม ใบงาน และคัดเลือกรูปแบบเนื้อหาที่นักเรียนสนใจ และสอดคล้องกับระดับความสามารถทางภาษาของนักเรียน เพื่อพัฒนาการฟังให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน

2. เอกสารเกี่ยวกับกลวิธีการฟัง

O'Malley and Chamot (1990, as cited in Vandergrift, 1999, pp. 170-173)

ได้แบ่งกลวิธีการเรียนรู้ภาษาในทักษะการฟังออกเป็น 2 ชนิด คือ กลวิธีเชิงพุทธิปัญญา (Cognitive Strategy) และกลวิธีเชิงอภิปัญญา (Metacognitive Strategy) กลวิธีเหล่านี้เป็นกิจกรรมทางความคิดหรือทางสมองที่ช่วยปรับปรุงความสามารถด้านการฟังในการเรียนรู้ภาษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับ “ การวางแผนในขั้นก่อนการฟัง ” เช่น การคาดเดาถึงสิ่งที่จะฟัง ความรู้เกี่ยวกับหัวข้อที่จะฟัง “ การตรวจสอบความเข้าใจขณะฟัง ” เช่น การสรุปหาความหมายเชิงเหตุผล การอธิบายความรู้เกี่ยวกับโลก “ การประเมินกลวิธีที่ใช้ ” เช่น ผลการฟัง วิธีการเดาความหมายของคำ นอกจากนี้ ยังมี กลวิธีเชิงเจตคติสังคม (Socio-affective Strategy) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการร่วมมือกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนในการเรียนรู้ การถามเพื่อขอคำอธิบายจากครู และการประยุกต์ใช้เทคนิคเฉพาะบางอย่างเพื่อลดระดับความวิตกกังวล

ความเข้าใจการฟังเกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดรหัสความหมายของสิ่งที่ได้ยิน โดยทั่วไปแล้วอ้างถึงกระบวนการการประมวลผลข้อมูลที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน 2 ชนิด คือ แบบล่างสู่บน (Bottom-up) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเข้าใจความหมายของข่าวสารในระดับเสียง คำ วลี ประโยค และแบบบนสู่ล่าง (Top-down) ซึ่งอ้างถึงการใช้ความรู้เดิมในการช่วยเข้าใจความหมายของข่าวสาร เช่นความรู้เดิมเกี่ยวกับหัวข้อการฟัง สถานการณ์ บริบท และความรู้เดิมที่เก็บไว้ในความจำระยะยาวในรูปของ Schemata หรือ Script คำว่า “ กลวิธีการฟัง “ นี้ สามารถเรียกชื่อด้วยคำที่แตกต่างกันไป เช่น Micro Listening for Subskills, Information Processing, Strategic Techniques ซึ่งมีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

Norris (1995, p. 47) ได้พูดถึงการประมวลผลข้อมูลในการฟังไว้ 2 ชนิดคือ แบบล่างสู่บน และแบบบนสู่ล่าง การประมวลผลข้อมูลในการฟังแบบล่างสู่บน หมายถึง การถอดรหัสเสียงต่าง ๆ ของภาษาออกเป็นคำ ประโยค และการใช้ความรู้ของตนเองเกี่ยวกับกฎไวยากรณ์ และโครงสร้างประโยค เพื่อตีความหมาย บรรดาทักษะการฟังแบบจุลภาค (Micro Skills) ต้องการการประมวลผลข้อมูลแบบล่างสู่บน เช่น การจำแนกความแตกต่างของเสียงภาษาอังกฤษ การสังเกตรูปแบบการเน้นเสียงหนักในพยางค์ของคำต่าง ๆ โครงสร้างของจังหวะ การลดรูปเสียงของคำพูด รูปแบบการลำดับคำ เหล่านี้เหมาะสำหรับผู้เรียนในระดับที่ต่ำกว่า ส่วนการประมวลผลข้อมูลในการฟังแบบบนสู่ล่าง หมายถึง การใช้ความรู้ที่เป็นภูมิหลัง หรือความรู้เดิมเกี่ยวกับ สถานการณ์ บริบท และหัวข้อ/เรื่องที่ฟังเพื่อตีความหมาย โดยการระบุ/ค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันโดยพิถีพิถันรายละเอียดที่ไม่จำเป็น ดังนั้น เพื่อเลียนแบบความรู้ของผู้พูดที่เป็นเจ้าของภาษา ผู้สอนต้องให้รายการคำศัพท์ก่อนงานฟัง และให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ และหัวข้อที่ฟัง กล่าวคือ ใช้ความรู้เดิม และประสบการณ์ในการคาดเดา ทำนาย และสรุปหาความหมาย ซึ่งผู้พูดที่เป็นเจ้าของภาษามีข้อได้เปรียบทางวัฒนธรรมอย่างชัดเจนในด้านนี้ เนื้อหาการฟังส่วนมากในตลาดปัจจุบัน ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะด้านการพัฒนากระบวนการฟังแบบบนสู่ล่าง

Chaudron and Richards (1986, as cited in Das, 1988, pp. 59 - 61) ได้ให้ตัวอย่างของการประมวลผลข้อมูลแบบล่างสู่บน และแบบบนสู่ล่างไว้ดังนี้

การประมวลผลข้อมูลแบบล่างสู่บน

1. การสังเกตตัวป้อนทางภาษาอย่างละเอียดเพื่อค้นหาหรือระบุคำต่าง ๆ ที่คุ้นเคย
2. การแบ่งช่วงคำพูดออกเป็นส่วนประกอบต่าง ๆ เช่น การสังเกตคำเสียงว่า “ a book of A “ ประกอบด้วย 4 คำ
3. การใช้ตัวแนะทางเสียงเพื่อค้นหาหรือระบุข้อมูลที่ถูกเน้นในคำพูด

4. การใช้ตัวแทนทางไวยากรณ์เพื่อสร้างตัวป้อนให้เป็นส่วนประกอบต่าง ๆ ของกลุ่มความหมาย เช่น การสังเกตว่าในวลี “ the book which I lent you “ [the book] และ [which I lent you] ประกอบด้วยส่วนประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญ มากกว่าที่จะเป็น [the book which I] และ [lent you]

การประมวลผลข้อมูลแบบบนสู่ล่าง

1. การกำหนดความสัมพันธ์ให้กับส่วนต่าง ๆ ของเหตุการณ์เฉพาะ เช่น การเล่าเรื่องราว การเล่าเรื่องตลก การสวดมนต์ การบ่น
2. การกำหนดสถานที่ บุคคล หรือสิ่งต่าง ๆ ให้เข้ากับชนิดต่าง ๆ
3. การสรุปหาความสัมพันธ์ต่าง ๆ เชิงเหตุและผล
4. การคาดเดาผลต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น
5. การสรุปหาหัวข้อ/เรื่อง ของภาษาพูดที่ใช้ในการสื่อสาร
6. การสรุปหาลำดับของเหตุการณ์ต่าง ๆ
7. การสรุปหารายละเอียดต่าง ๆ ที่ขาดหายไป

Brown (1994, pp. 246-248) กล่าวว่า การประมวลผลแบบบนสู่ล่าง (Top-down Processing) เกี่ยวข้องกับการกระตุ้นความรู้เดิม (Schemata) ที่ได้มาจากความหมายที่มีความเข้าใจโดยรวม และการตีความเนื้อเรื่อง เกิดจากคลังความรู้เดิม และความคาดหวังหรือการคาดเดาต่าง ๆ โดยรวม และข้อมูลที่เป็นภูมิหลังอื่น ๆ ที่ผู้ฟังนำมาเกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ฟัง ลักษณะการประมวลผลแบบล่างสู่บน (Bottom-up Processing) นั้น เน้นเสียงต่าง ๆ คำต่าง ๆ ท่วงทำนองเสียง โครงสร้างประโยค/ไวยากรณ์ และองค์ประกอบอื่น ๆ ของภาษาพูด ผู้เรียนจำเป็นต้องปฏิบัติ การฟังโดยใช้ทั้งสองทิศทางนี้ เนื่องจากการประมวลผลข้อมูลทั้ง 2 วิธีดังกล่าวสามารถให้ข้อมูลที่ สำคัญที่นำไปสู่การกำหนดความหมายของภาษาพูดที่ใช้เพื่อการสื่อสาร อย่างไรก็ตาม ในบริบทของการสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์ ผู้สอนไม่จำเป็นต้องพูดถึงปัญหาใดปัญหาหนึ่งด้านการประมวลผล ข้อมูลแบบล่างสู่บน อย่างละเอียดทุกแง่มุม เนื่องจากการกระทำเช่นนั้นอาจเป็นอุปสรรคต่อการ พัฒนาการประมวลผลคำพูดอย่างเป็นไปโดยธรรมชาติของผู้เรียน

นอกจากนี้ Brown ยังได้ให้ตัวอย่างแบบฝึกหัดที่เกี่ยวข้องกับการประมวลผลการ ฟังทั้ง 2 ชนิดดังกล่าว ไว้ดังนี้

แบบฝึกหัดที่เกี่ยวข้องกับการประมวลผลการฟังแบบล่างสู่บน

1. เก็บ (จำ) ตัวป้อนทางภาษาเอาไว้ระหว่างการประมวลผล

2. สังเกตการแบ่งคำ
3. สังเกตคำต่าง ๆ ที่สำคัญในคำพูด
4. ใช้ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการลำดับคำเพื่อระบุหาส่วนประกอบในคำพูด
5. สังเกตความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ระหว่างหน่วย/ส่วนประกอบต่าง ๆ

ของประโยค

6. สังเกตหน้าที่/วิธีการเน้นเสียงหนักของพยางค์ในคำของประโยคต่าง ๆ
7. สังเกตหน้าที่/วิธีการขึ้นลงของท่วงทำนองเสียง (Intonation) ของประโยค

แบบฝึกหัดต่าง ๆ ที่นำไปสู่เป้าหมายเหล่านี้ต้องการให้ผู้เรียนทำงานต่าง ๆ ดังนี้

1. ระบุคำอ้างอิงที่เป็นสรรพนาม ซึ่งถูกใช้ในบทสนทนาหนึ่ง ๆ
2. สังเกตว่าประโยคหนึ่งเป็น Active Voice หรือ Passive Voice
3. จำแนกความแตกต่างระหว่างประโยคต่าง ๆ ที่ประกอบด้วยกริยาที่เป็นสาเหตุ

ของการกระทำ (Causative) เช่น get a mechanic to fix my car, have the students read the lesson และ กริยาที่ไม่เป็นสาเหตุของการกระทำ (Non-causative)

4. จำแนกความแตกต่างของส่วนประกอบที่สำคัญในประโยคหนึ่ง ๆ เช่น ประธาน กรรม กริยา และคำขยายกริยา

5. จำแนกความแตกต่างระหว่างประโยคต่าง ๆ ที่มีกริยาช่วย และไม่มีกริยาช่วย
6. สังเกตความหมายต่าง ๆ ที่แฝงไว้ในรูปแบบวรรณยุกต์ของเสียงคำพูด
7. สังเกตการอ้างอิงเรื่องเวลา ในประโยค
8. จำแนกความแตกต่างระหว่างประโยคบอกเล่า และประโยคปฏิเสธ
9. ระบุคำบุพบทต่าง ๆ ในคำพูดที่เร็ว
10. สังเกตคำที่แสดงลำดับเวลา หรือ ระบุความคิดให้ชัดเจน (Sequence Markers)
11. จำแนกความแตกต่างระหว่างคำถาม Yes-no questions และคำถาม

Wh-questions

แบบฝึกหัดที่เกี่ยวข้องกับการประมวลผลการฟังแบบบนผู้ต่ำ

1. ใช้คำที่สำคัญเพื่อสร้างความรู้เดิม (Schemata) ของหน้าที่ภาษาในระดับที่สูงกว่าเพียงรูปประโยค ซึ่งมีความหมายต่าง ๆ แฝงอยู่ (Discourse)
2. สร้างแผนการต่าง ๆ และความรู้เดิม จากหน่วย/ส่วนประกอบต่าง ๆ ของประโยคที่มีหน้าที่ภาษาในระดับที่สูงกว่าเพียงรูปประโยค ซึ่งมีความหมายต่าง ๆ แฝงอยู่ (Discourse)

3. สรุปบทบาทของผู้มีส่วนร่วมในสถานการณ์หนึ่ง ๆ
4. สรุปหัวข้อ/เรื่อง ของภาษาพูดที่ใช้ในการสื่อสาร
5. สรุปสาเหตุ และผลของเหตุการณ์หนึ่ง ๆ
6. สรุปรายละเอียดต่าง ๆ ที่ไม่ได้ถูกกล่าวถึง ของสถานการณ์หนึ่ง ๆ

สรุปการเปรียบเทียบต่าง ๆ ของลำดับของเหตุการณ์ต่าง ๆ ชุดหนึ่ง

7. จำแนกความแตกต่างระหว่างความหมายตามตัวอักษร และความหมายเชิงอุปมาอุปไมยเปรียบเทียบ

8. จำแนกความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริง และความคิดเห็นต่าง ๆ

แบบฝึกหัดต่าง ๆ ที่นำไปสู่เป้าหมายเหล่านี้ต้องการให้ผู้เรียนทำงานต่าง ๆ ดังนี้

1. ฟังบางส่วนของบทสนทนา และสรุปหัวข้อหรือเรื่องของบทสนทนานั้น
2. ดูที่รูปภาพต่าง ๆ แล้วฟังบทสนทนาต่าง ๆ เกี่ยวกับรูปภาพเหล่านั้น และจับคู่บทสนทนาต่าง ๆ เข้ากับรูปภาพเหล่านั้น
3. ฟังบทสนทนาต่าง ๆ และระบุสถานที่ที่บทสนทนานั้นเกิดขึ้น
4. อ่านรายการของประเด็นสำคัญที่จะถูกพูดถึงหรือครอบคลุมในการสนทนา และใส่หมายเลข และตรวจสอบว่าข้อมูลนั้นได้รับการกล่าวถึงหรือไม่
5. อ่านด้านหนึ่งของการสนทนาทางโทรศัพท์ และคาดเดาการตอบสนองต่าง ๆ ของผู้พูดอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วฟังบทสนทนาที่แท้จริงทางโทรศัพท์เพื่อตรวจสอบคำตอบ
6. ดูที่รูปภาพต่าง ๆ ของผู้คนที่กำลังพูดและเดาส่งที่พูดหรือทำ แล้วฟังบทสนทนาจริงของผู้คนเหล่านั้น
7. ต่อเติมหรือทำให้เรื่องราวสมบูรณ์ แล้วฟังลักษณะที่แท้จริงที่เรื่องราวนั้นสิ้นสุดลง
8. คาดเดาส่งที่หัวข้อข่าวพาดพิงถึง แล้วฟังข่าวกระจายเสียงเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ พาดพิงถึง

Field (1998, p. 116) กล่าวว่า ครูผู้สอนทักษะการฟังอาจแนะนำให้นักเรียนใช้กลวิธีการฟังในบทเรียน ดังนี้

1. จดบันทึกคำต่าง ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้จากคำพูดที่ต่อเนื่อง
2. คาดเดาเกี่ยวกับความคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคำ ใช้ความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับโลก (หัวข้อของเนื้อหา ผู้พูด เนื้อหาในปัจจุบัน เหตุการณ์ที่มีคำพูดที่คล้ายคลึงกัน) ร่วมกัน

แลกเปลี่ยนผลของการคาดเดากับเพื่อนร่วมชั้น

3. ตรวจสอบผลของการคาดเดา เมื่อครูเปิด/เล่นตอนของเนื้อหาการฟังนั้นอีกครั้ง
4. ตรวจสอบผลของการคาดเดาโดยเปรียบเทียบกับตอนต่อไปของเนื้อหา

Gower, Phillips & Walters (1995, pp. 88 - 89) ได้แนะนำการใช้กลวิธีการฟังไว้

ดังนี้

1. เคารพความรู้สึกหรืออารมณ์ของผู้พูด (โกรธ ตกใจกลัว เศร้า) และ ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างประโยคของเนื้อหา (ผู้พูดถามคำถาม ตอบคำถาม หรือ เล่าลำดับเหตุการณ์) จากท่วงทำนองเสียง
2. เคารพสถานการณ์จากเสียงรบกวนต่าง ๆ ที่เป็นฉากหลัง (Background Noises)
3. ใช้ตัวแนะต่าง ๆ ที่เป็นภาพ (Visual Clues)
4. ฟังเพื่อรับคำที่คุ้นเคยซึ่งให้ตัวแนะเกี่ยวกับหัวข้อเรื่อง หรือสถานการณ์
5. เคารพความหมายของคำที่ไม่ทราบจากบริบท
6. ในการสอนการฟังแก่นักเรียนที่เรียนอ่อน โดยปกติ ครูให้นักเรียนอ่านเทปสคริปต์ของเนื้อหาจริง (Authentic Text) หลังจากการฟังหรือขณะกำลังฟังครั้งที่สอง บางครั้งอาจให้นักเรียนอ่านเทปสคริปต์ทั้งหมดหรือบางส่วนล่วงหน้าก่อนการฟัง สำหรับชั้นเรียนที่เรียนอ่อนหรือนักเรียนที่อยู่ในระดับต้นของการสอนรายวิชา ให้นักเรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น จำแนกบรรทัดที่ติดกันในเทปสคริปต์ หรือเติมคำลงในช่องว่างของเทปสคริปต์
7. ครูเปิดเนื้อหาการฟังที่บันทึกไว้ โดยแบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่มความหมายย่อย ๆ (Small Chunks) และให้นักเรียนทำนายตอนท้ายของข้อมูลแต่ละกลุ่ม
8. เน้นความเข้าใจโดยรวม (Global Understanding) เพื่อใจความสำคัญ ก่อนการเข้าใจในรายละเอียด โดยเริ่มต้นจากสิ่งที่ย่างและนักเรียนรู้แล้วก่อนที่จะเรียนเนื้อหาที่ยากขึ้นต่อไป
9. สนับสนุนให้นักเรียนใช้ความรู้เดิมของตนเองเกี่ยวกับโลก และเกี่ยวกับภาษาอังกฤษ เพื่อสรุปหาความหมายเกี่ยวกับสถานการณ์ หัวข้อ/เรื่องที่ฟัง
10. เลือกเนื้อหาที่น่าสนใจ และช่วยสร้างแรงจูงใจแก่นักเรียน และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในรูปการอภิปราย
11. เลือกงานให้นักเรียนทำก่อนและขณะฟังมากกว่าหลังการฟัง โดยเน้นความเข้าใจ มากกว่าเพียงความจำที่ดี

Mendelsohn and Rubin (1995 , pp. 138 - 135) กล่าวว่า ส่วนสำคัญของรายวิชา ความเข้าใจการฟัง คือ การสอนหน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้กลวิธีการฟังของนักเรียน เช่น

1. กลวิธีในการกำหนดฉาก สถานที่ของเหตุการณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อารมณ์ และหัวข้อเรื่องที่ฟัง (When & Where)

2. กลวิธีในการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Who)

3. กลวิธีในการกำหนดอารมณ์ (How)

4. กลวิธีในการกำหนดหัวข้อเรื่องที่ฟัง (What) ที่นักเรียนไม่ทราบมาก่อน ระหว่างการอภิปราย หรือในช่วงการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่บทเรียน โดยอาศัยการกำหนด หัวข้อของเรื่องที่ฟัง

5. กลวิธีในการกำหนดสาระสำคัญของความหมายคำพูด

6. กลวิธีการสร้างสมมติฐาน การทำนายคาดเดาเหตุการณ์ และการสรุปความ

7. กลวิธีในการกำหนดใจความสำคัญของเนื้อเรื่อง

การกำหนดสถานที่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อารมณ์ และหัวข้อเรื่อง อาศัย กลวิธีการใช้สัญญาณทางภาษาพูดหรือเขียน ภาษาที่เป็นภาษาท่าทางหรือสัญลักษณ์ และการแสดง ออกอื่น ๆ ที่สามารถระบุได้ เช่น สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เสียงที่เป็นฉากหลัง เสื้อผ้าที่ผู้คนสวมใส่ และวิธีการแต่งกาย สิ่งเหล่านี้ช่วยสื่อสาร และบอกความหมายแก่ผู้ฟังว่า สิ่งใดจะเกิดขึ้นเมื่อใด

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสังเกตจากการสัมผัส การเอนกายไปยังผู้พูดอีกฝ่าย การยิ้ม กิจกรรมที่ใช้คือการให้นักเรียนดูวิดีโอที่ปิดเสียง ส่วนการฟังแถบบันทึกเสียงใช้สำหรับการ ฟังเพื่อได้รับสัญญาณของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น น้ำเสียง และการใช้สำนวนภาษา อารมณ์หรือบรรยากาศเกี่ยวข้องกับวิธีที่ผู้คนปฏิบัติต่อกันในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งเปลี่ยนไปตาม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เป็นอยู่ เช่น ภาษากาย คุณภาพเสียง การแสดงออกทางสีหน้า และ ท่วงทำนองการขึ้นลงของเสียง

ในการกำหนดหัวข้อเรื่องที่ฟัง นักเรียนจำเป็นต้องประยุกต์ใช้ทุกสิ่งที่กำหนดไว้ เกี่ยวกับสถานที่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อารมณ์ นอกจากนี้สัญญาณของคำต่าง ๆ เป็น ประโยชน์อย่างมากในการช่วยระบุสิ่งที่กำลังพูดถึง โดยนักเรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งเหล่านี้เข้ากับ ความรู้เดิมของตนเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่ฟัง

กลวิธีการสร้างสมมติฐานเกี่ยวกับความหมายทั้งหมด การทำนายคาดเดาว่าจะเกิด อะไรขึ้นต่อไป และการสรุปความ เป็นกลวิธีที่สำคัญมากในการฟัง โดยนักเรียนไม่ฟังแบบคำต่อ คำเช่น

Man : " The damned cat's been locked out again . "

Woman : " I did it last night . "

(ผู้ชายคนนี้ยอมรับว่าถึงคราวของตนในการที่จะปล่อยแมวเข้ามาข้างในบ้าน โดยเขาอาจปฏิเสธที่จะปล่อยมันเข้ามา โดยไม่คำนึงถึงว่า ใครได้ปล่อยมันเมื่อคืนที่แล้ว)

กลวิธีในการกำหนดสาระสำคัญของความหมายคำพูด เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการหรือระบบการเน้นเสียง หรือการไม่เน้นเสียงพยางค์ภาษาอังกฤษ และเป็นการเรียนรู้วิธีที่ระบบเสียงนี้เชื่อมโยงกับความหมาย โดยการสอนให้นักเรียนสังเกตรับรู้เสียงที่ได้รับการเน้นหนัก และเสียงที่ไม่ได้รับการเน้นหนัก และสอนให้นักเรียนสังเกตว่า พยางค์ของคำที่มีเนื้อหาสาระมักจะได้รับการเน้นหนัก ส่วนพยางค์คำที่เป็นหน้าที่ทางไวยากรณ์ มักจะไม่ได้รับการเน้นหนัก กลวิธีการเน้นหนักในพยางค์ของคำนี้สามารถเชื่อมโยงเข้ากับกลวิธีอื่น เช่น การสังเกตตัวนะที่เป็นภาพ (Visual Clues) เพื่อพัฒนาไปสู่ความเข้าใจที่สมบูรณ์มากขึ้น

Ching-ning Chien & Li Wei (1998, pp. 84 - 85) ได้สรุปกลวิธีต่าง ๆ ที่ใช้ในการความเข้าใจการฟังไว้ดังนี้

1. ให้คำนิยาม
2. สนใจต่อคำทุกคำของประโยค
3. ใช้ความรู้ทางไวยากรณ์เพื่อช่วยเพิ่มความเข้าใจ
4. สนใจต่อกาลเวลาของการกระทำที่เกิดขึ้น
5. เข้าใจโดยระบุรูปแบบของประโยคที่ใช้
6. แสดงรายการคำศัพท์เป็นภาษาอังกฤษและภาษาแม่ของตนเพื่อช่วยเพิ่มความเข้าใจ
7. การใช้คำใหม่ ๆ จำนวนมากในเนื้อเรื่องเป็นอุปสรรคต่อความเข้าใจ
8. เข้าใจโดยค้นหาคำสำคัญต่าง ๆ หรือวลีต่าง ๆ ในเนื้อหาที่ฟัง
9. แปลสิ่งที่ได้ยินเป็นภาษาแม่ เมื่อประสบกับความยากต่าง ๆ
10. เข้าใจโดยการทำนายสิ่งที่จะเกิดขึ้นต่อไป
11. ยืนยันสิ่งที่ได้ถูกทำนายไว้
12. เข้าใจความหมายโดยทั่วไปของเนื้อหา
13. เข้าใจโดยระบุสถานการณ์ของหัวข้อบทสนทนา
14. เข้าใจโดยระบุความสัมพันธ์ของผู้ร่วมสนทนา
15. ผู้ฟังคุ้นเคยกับสิ่งที่ผู้พูดพูดถึง
16. เชื่อมโยงสิ่งที่ได้ยินเข้ากับความรู้เดิม

17. เดาความหมายหรือสรุปความหมายที่ซ่อนอยู่ระหว่างคำต่าง ๆ หรือวลีต่าง ๆ
ในบริบทนั้น

18. สร้างความสัมพันธ์หรือสรุปความหมายที่ซ่อนอยู่ระหว่างความคิดต่างๆใน
บริบท

19. เข้าใจโดยแสดงลักษณะ ชนิดของการสนทนาที่ได้รับการจัดประเภท เช่น
การเก็บข้อมูล การเล่าเรื่องราว การโต้แย้งทางความคิด การแบ่งปันประสบการณ์

20. เข้าใจโดยสรุปสิ่งที่ผู้ฟังทราบและสิ่งที่ผู้ฟังไม่ทราบ

21. จดบันทึกที่ช่วยเพิ่มความเข้าใจ

22. เน้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องและไม่สนใจต่อข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องขณะฟัง

23. เข้าใจโดยใช้คำซ้ำ/ที่ซ้ำ ๆ กันในเรื่อง

24. เข้าใจโดยไม่รู้สึกรอคอย โดยการดำเนินการฟังต่อไปครั้งแล้วครั้งเล่า

25. ผู้ฟังมีความรู้ภาษาศาสตร์เชิงสังคมในปริมาณที่เพียงพอ เพื่อความเข้าใจ
มีความรู้เกี่ยวกับภาษาอังกฤษ และประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ ซึ่งผู้ฟังรับรู้ในชีวิตประจำวัน

26. การพูดซ้ำ และการเล่นวิธีทัศน์ซ้ำ ๆ ช่วยเพิ่มความเข้าใจ

27. ผู้ฟังสนใจในสิ่งที่ตนได้ยิน

28. เสียงต่าง ๆ รวมทั้งระดับเสียง การขึ้นลงของเสียง การเน้นเสียงหนักใน
พยางค์ การหยุดพูดชั่วคราว มีอิทธิพลต่อความเข้าใจของนักเรียน

29. การได้รับประโยชน์จากการใช้ภาษาท่าทาง ภาษากาย บริบทที่เป็นตัวแนะ
หรือพฤติกรรมที่ไม่ใช่ภาษาพูด

30. ผู้ฟังหยุดหรือดำเนินการฟังต่อไปภายใต้สถานการณ์การเรียนรู้ที่ยาก

Brown (1994, p. 246) กล่าวถึงกลวิธีการฟังไว้ดังนี้

1. การค้นหาคำสำคัญ (Key Words)

2. การค้นหาตัวแนะที่ไม่ใช่ภาษาพูด (Nonverbal Cues) ที่ให้ความหมาย

3. การทำนายจุดประสงค์ของผู้พูดโดยใช้บริบทของหน้าที่ภาษาในการสื่อสาร

(Spoken Discourse)

4. การเชื่อมโยงข้อมูลด้วยโครงสร้างทางความคิดที่มีอยู่ของตนเอง เช่น
การกระตุ้นความรู้เดิม (Schemata)

5. การเดาความหมายต่าง ๆ

6. การค้นหาคำอธิบาย (Clarification)

7. การฟังเพื่อรับใจความสำคัญทั่วไป

8. ใช้กลวิธีต่าง ๆ ในการทดสอบความเข้าใจการฟัง

Vandergrift (1999, pp. 175-176) ได้กล่าวถึงกลวิธีการฟังในขั้นก่อน และหลัง การฟังไว้ดังนี้

ก่อนการฟัง

1. เข้าใจงานฟัง/สิ่งที่ต้องทำหลังจากการฟังสิ้นสุดลง
2. เอาใจใส่ต่อสิ่งที่ฟังขณะฟัง
3. ขอคำอธิบายจากครูเมื่อจำเป็น
4. พยายามระลึกถึงทุกสิ่งที่ตนทราบเกี่ยวกับหัวข้อการฟัง
5. พยายามระลึกถึงทุกสิ่งที่ตนทราบเกี่ยวกับชนิดของเนื้อหาที่จะฟัง และชนิดของข้อมูลที่จะฟัง
6. ทำนายเกี่ยวกับสิ่งที่จะฟัง
7. พร้อมที่จะเอาใจใส่ และมีใจจดจ่อต่อสิ่งที่ฟัง
8. ให้กำลังใจตนเอง

หลังการฟัง

1. เอาใจจดจ่อต่องานที่จะต้องทำให้สำเร็จ
2. พยายามตรวจสอบคำทำนายของตน
3. แก้ไขคำทำนายตามความเหมาะสม
4. เน้นความสนใจของตนต่อข้อมูลที่จำเป็นต่อการที่จะทำให้งานสำเร็จ
5. ใช้เสียงที่เป็นภูมิหลัง ระดับสูงต่ำของเสียง และตัวเน้นอื่น ๆ เพื่อช่วยคาดเดาความหมายของคำที่ไม่เข้าใจ
6. ใช้คำที่สำคัญ คำที่มีที่มาจากแหล่งเดียวกัน [Cognates = คำในภาษาหนึ่งซึ่งมีความใกล้เคียงกับคำหนึ่งในอีกภาษาหนึ่งในด้านรูปแบบคำ และความหมาย เนื่องจากภาษาทั้งสองนี้มีความสัมพันธ์กัน เช่น brother กับ bruder ในภาษาเยอรมัน) และใช้ตระกูลของคำ เพื่อช่วยให้เข้าใจเนื้อหา
7. ใช้ความรู้ของตนเกี่ยวกับบริบท และโครงสร้างของเนื้อหาเพื่อเข้าใจเนื้อหา
8. ประเมินความมีเหตุผลของสิ่งที่ได้เข้าใจ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า กลวิธีการฟังเป็นกระบวนการทางสมองที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้เชิงอภิปัญญาหรือพุทธิปัญญา และเชิงเจตคติสังคม ที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการเรียนรู้ภาษาด้วยความเข้าใจการฟัง กล่าวคือ ช่วยถอดรหัสความหมายของตัวป้อนทางภาษาที่ได้ยิน และยังช่วยลดภาระการประมวลผลข้อมูลที่เกิดขึ้นระหว่างการฟัง กลวิธีการฟังเหล่านี้สามารถได้รับการฝึกหัดได้ในแต่ละชนิดได้โดยเริ่มตั้งแต่การใช้แนวทางของการฟังแบบจุลภาคสำหรับการฝึกหัดทักษะย่อย รวมถึงการใช้ความรู้เกี่ยวกับหัวข้อการฟังเพื่อทำนายสิ่งที่จะฟัง การค้นหาคำสำคัญเพื่อที่จะเข้าใจใจความสำคัญ การใช้คำที่เป็นสัญญาณเพื่อเป็นตัวเนะสำหรับการเปลี่ยนประเด็น การควบคุมคำต่าง ๆ ที่ไม่รู้จักโดยการข้ามไปยังระดับที่สูงกว่าของการสรุปความทั่วไป มากกว่าการค้นหารายละเอียด การคาดเดาสิ่งที่ฟัง และการสังเกตข้อมูลใหม่ที่ได้รับสังเกตโดยการเน้นประโยค เหล่านี้ นำไปสู่การมีความสามารถเสมือนผู้ฟังที่เป็นเจ้าของภาษาซึ่งฟังโดยวิธีการประมวลผลแบบบนสู่ล่าง ดังนั้น ครูสามารถสอนกลวิธีการฟังให้นักเรียนได้โดยการเตรียมเนื้อหาการฟัง แบบฝึกหัด และใบงาน ที่เหมาะสมกับระดับของนักเรียน ซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนคุ้นเคยกับการใช้กลวิธีเหล่านี้ต่อไป

3. เอกสารเกี่ยวกับวิธีการสอนทักษะการฟังภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อวีดิทัศน์

สิ่งสำคัญประการหนึ่งในการในการสอนภาษา คือ การหาสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการเรียนรู้ และช่วยให้เรียนภาษาได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เรียนรู้ได้มากกว่า การเรียนด้วยวิธีการสอนแบบธรรมดา การใช้เทคโนโลยีในการสอนภาษาสามารถช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น วิดีทัศน์นับว่าเป็นโสตทัศนูปกรณ์หรือสื่อที่ทันสมัยชนิดหนึ่งในการเรียนการสอนภาษา ซึ่งครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการใช้สื่อวีดิทัศน์เป็นสื่อประกอบการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการฟัง และการพูดดีขึ้น มีนักการศึกษาหลายท่านที่ได้ให้แนวการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ ดังนี้

Kajornboon (1989, pp. 42-49) ได้กล่าวถึงการเตรียมแผนการสอนในการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ไว้ 4 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นแรก ครูคัดเลือกตอนของวีดิทัศน์ที่มีความยาว 2-5 นาที โดยอาศัยบทเรียน เพื่อเสนอตัวป้อนภาษาใหม่ ฝึกหัด และทำให้สิ่งที่ได้เรียนมาคงทนอยู่ในความจำได้ดีขึ้น ขั้นที่สอง ครูเลือกตัวภาษาที่จะใช้สอน เช่น โครงสร้างประโยคสำนวน หน้าที่ทางภาษา ขั้นตอนที่สาม ครูเตรียมใบงานให้นักเรียนทำขณะฟังตอนของเนื้อหา วีดิทัศน์อย่างจริงจัง มากกว่าก่อน และหลังการฟัง โดยมีงานเขียน และอ่านอยู่น้อยที่สุด ขั้นตอนที่สี่ ครูกรอแถบบันทึกภาพโดยปกติอย่างน้อยที่สุด 3 ครั้ง เล่นแถบบันทึกภาพครั้งแรกเพื่อ

ความเข้าใจทั่วไป แล้วกรอใหม่หรือหยุดชั่วคราวเพื่อถามคำถามหรือรายละเอียดเกี่ยวกับตัวภาษา และคำถามที่ตรวจสอบความเข้าใจ นอกจากนี้ Kajornboon ยังได้เสนอแนะวิธีการใช้สื่อวีดิทัศน์ไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การดูแบบเงียบ (Silent Viewing) เป็นการดูครั้งแรกที่ปราศจากเสียง เพื่อให้ให้นักเรียนมีเวลาคิดเกี่ยวกับสถานที่ ผู้คน และสถานการณ์ ก่อนที่จะสนใจในสิ่งที่ตัวละครพูด ขั้นตอนนี้ช่วยให้นักเรียนเน้นความสำคัญของตัวนะที่เป็นภาพ และใช้เวลาแก่นักเรียนในการคิดเกี่ยวกับข้อมูลก่อนการทำงานฟังอย่างจริงจัง ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนฝึกภาษา และช่วยพัฒนาความเข้าใจการฟัง เช่น การแสดงละครบทบาทสมมติเกี่ยวกับสถานการณ์ โดยใช้รูปภาพบนจอเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการพูด และการถามคำถามโดยใช้ WH-words

2. การใช้เฉพาะเสียง (Sound Only) ครูอาจใช้ผ้าคลุมจอโทรทัศน์ หรือปิดจอด้วยกระดาษแข็ง สำเนาเสียงลงบนแถบบันทึกเสียง ให้นักเรียนหันหลังให้กับจอหรือปิดตา หมุนจอโทรทัศน์ให้หันหลังเข้าชั้นเรียน ปรับความสว่างบนจอให้ลดลงจนมืด [ปัจจุบันใช้วิธี ดึงสายสัญญาณภาพ V ออกจากปุ่ม A/V ที่ด้านหลังเครื่องรับโทรทัศน์ และเครื่องเล่นวีดิทัศน์] ขั้นตอนนี้เน้นความสนใจหรือกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายในบรรดากลุ่มนักเรียนเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ยินบนจอ เน้นความแตกต่างระหว่างชนิดของข้อมูลคำพูดที่กำลังดำเนินไป และชนิดของข้อมูลที่เป็นภาพที่กำลังดำเนินไป ขั้นตอนนี้ยังช่วยฝึกการพูดโดยการอธิบายหรือบรรยาย โดยครูกำหนดงานบรรยายให้นักเรียน เช่น งานบรรยายตัวละคร สถานที่ วิธีหนึ่งของการดำเนินขั้นตอนการขั้นตอนนี้ คือ การให้คำถามก่อนการฟังแก่นักเรียน เพื่อเน้นความสนใจของนักเรียนต่อฉากเหตุการณ์ นักเรียนฟังเฉพาะเสียง และพยายามเดาสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ บุคคลที่กำลังพูด และสิ่งที่กำลังเกิดขึ้น เสียงที่ได้ยิน ลักษณะตัวละคร หรืออีกวิธีหนึ่งก็คือ การให้นักเรียนวาดภาพในสิ่งที่นักเรียนคิด ได้ยิน หรือครุ่นคิดไปงานให้นักเรียนทำเครื่องหมาย✓ ในกรอบหน้าข้อความหรือคำที่บรรยายสิ่งที่นักเรียนว่าเหมาะสมกับตัวละคร หรือหลังจากการฟังเฉพาะเสียง เช่น อ้วน เตี้ย จี๋เหร่ หลังจากนั้นจึงเล่นแถบบันทึกภาพที่มีเสียง และภาพประกอบร่วมกัน เพื่อให้นักเรียนดู โดยเปรียบเทียบการแตกต่าง ๆ ของตนกับสิ่งที่เห็น และฟัง

3. การเน้นคำ (Focus on Words) การเน้นคำต่าง ๆ เป็นงานพื้นฐานของการเรียนภาษาในชั้นเรียน เช่น การสอนคำศัพท์โดยใช้เนื้อหาสิ่งพิมพ์ และใช้เวลาอธิบายวัตถุสิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะคำศัพท์เฉพาะสาขา แต่ภาพให้ความหมายได้รวดเร็วกว่าคำพูด และวีดิทัศน์สามารถช่วยแสดงให้เห็นวัตถุ สถานที่ และแม้กระทั่งความคิดรวบยอดได้อย่างไม่จำกัด การทำให้ภาพที่กำลังเคลื่อนไหวหยุดนิ่งเพื่อเน้นวัตถุ และแนะนำคำใหม่ให้นักเรียนรู้จัก หรือครูอาจเล่น

แถบบันทึกภาพโดยใช้ภาพซ้ำ เพื่อเรียกชื่อวัตถุ การกระทำต่าง ๆ เมื่อสิ่งเหล่านั้นปรากฏบนจอ หลังจากที่เราได้เรียกชื่อวัตถุ การกระทำต่าง ๆ เหล่านั้นแล้ว ครูเปลี่ยนไปใช้คำถาม ปริศนา หรือ เกม เพื่อให้นักเรียนเรียกชื่อคำศัพท์ของสิ่งต่าง ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้เพื่อการจำคำศัพท์

4. การจัดเรียงลำดับเหตุการณ์ก่อนหลัง (Sequencing) เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนทำหลังจากการปฏิบัติงานดูอย่างจริงจังได้เสร็จสิ้น กิจกรรมนี้ช่วยให้นักเรียนเข้าใจสิ่งที่ฟังหรือดูได้อย่างหนักแน่นขึ้น งานของครู ก็คือ การเตรียมรายการประโยคต่าง ๆ ที่มีข้อมูลที่จำเป็น และมีการกระทำที่เกี่ยวข้องกับตอนเฉพาะของเนื้อหาวิชานั้น ครูสลับตำแหน่งประโยคต่าง ๆ โดยเขียนจากบนลงล่าง พร้อมทั้งใส่หมายเลขหรืออักษรหน้าประโยค ซึ่งอาจเขียนลงบนกระดาน เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะหรือพิมพ์ใบงานแจกให้นักเรียน ประการแรก นักเรียนอ่านประโยคเหล่านั้นเพื่อเข้าใจ โดยครูอาจอธิบายคำศัพท์ที่นักเรียนไม่เข้าใจครูอาจเล่นตอนของวิดิทัศน์นั้นอีกครั้งก่อนที่จะทำกิจกรรมการเรียงลำดับเหตุการณ์นี้ นักเรียนอาจทำงานคู่หรืองานกลุ่มเพื่อเรียงลำดับประโยคและจำนวนประโยคให้ถูกต้อง ตามลำดับเหตุการณ์ที่ปรากฏในวิดิทัศน์ จากนั้น ให้นักเรียนเปรียบเทียบการเรียงลำดับเหตุการณ์ของตน กับเพื่อนร่วมชั้น หรือเปรียบเทียบกับครู ประการสุดท้าย ถ้าหากมีข้อไม่เห็นด้วยในบรรดานักเรียนด้วยกัน เกี่ยวกับ การเรียงลำดับที่ถูกต้องของประโยคเหล่านั้น ครูอาจเล่นแถบวิดิทัศน์นั้นอีกครั้ง เพื่อตรวจสอบลำดับที่ถูกต้องของเหตุการณ์ต่าง ๆ

Thananart (1993, pp. 90-92) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการนำเสนอวิดิทัศน์ไว้ดังนี้

1. ดูตั้งแต่เริ่มจนจบ โดยไม่ใช้ปุ่มหยุดชั่วคราว เพื่อให้ผู้ดูมีความคิดโดยรวมเกี่ยวกับฉากเหตุการณ์
2. หยุดดูตรงจุดที่เลือกไว้ การหยุดชั่วคราวในแต่ละครั้งควรกำหนดเวลาไว้อย่างเพียงพอเพื่อการฝึกหัด
3. ดูโดยไม่มีการใช้ปุ่มหยุดชั่วคราว ขั้นตอนนี้เป็นการทำให้ขั้นตอนการเรียนรู้ก่อนหน้านี้หนักแน่นมากขึ้น

นอกจากนี้ Thananart ยังได้แนะนำว่า หัวข้อของวิดิทัศน์ควรมีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนจากทุกสาขาวิชา การคัดเลือกบางตอนของภาพยนตร์ สารคดี ข่าว ในสถานการณ์จริงเพื่อนำเสนอวัฒนธรรม วิธีการดำเนินชีวิตของเจ้าของภาษา และ อัตราความเร็วปกติของการพูด เนื้อหาวิดิทัศน์ควรมีความยาวไม่เกิน 20 นาที มิฉะนั้นอาจสร้างความเบื่อหน่ายให้กับผู้ดู เนื้อหาวิดิทัศน์ควรจัดตามระดับความยากง่ายของภาษา และกิจกรรม เพื่อให้ผู้ดูสามารถเลือกสิ่งที่เหมาะสมสำหรับตนในศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการนำเสนอกิจกรรม

ต่าง ๆ เช่น คำถามตรวจสอบความเข้าใจแบบถูกผิด แบบฝึกหัดเติมคำในช่องว่าง การเติมบทสนทนาให้สมบูรณ์

Hemei (1997, pp. 45-46) ได้แนะนำวิธี และกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้วีดิทัศน์ในชั้นเรียนไว้ดังนี้

1. การดูอย่างจริงจัง และความเข้าใจโดยรวม (Active Viewing and Global Comprehension) เน้นความสนใจของนักเรียนต่อใจความสำคัญของการนำเสนอวีดิทัศน์ และเพิ่มความสนใจหรือความพอใจ เพื่อที่จะช่วยให้นักเรียนได้รับแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการนำเสนอเนื้อหาวีดิทัศน์ ครูเขียนคำถามต่าง ๆ ที่สำคัญเกี่ยวกับการนำเสนอวีดิทัศน์ลงบนกระดาน และให้นักเรียนเก็บคำถามเหล่านั้นไว้ในใจขณะดูเนื้อหาวีดิทัศน์ หลังจากการดูเสร็จสิ้น ให้นักเรียนตอบคำถามปากเปล่า สำหรับความเข้าใจที่เพิ่มขึ้นในรายละเอียด ครูจัดทำใบงานที่เป็นตัวแนะ (Cue Sheet) หรือตัวแนะทางการดู (Viewing Guides) เช่น Alexandra likes the U.S.A., but she/ What does Robbie do to make Alexandra happy again ? He และให้นักเรียนดูการนำเสนอเนื้อหาวีดิทัศน์นั้นอีกครั้งทีละตอน โดยให้นักเรียนดูและฟังเพื่อรายละเอียดเฉพาะหรือลักษณะเฉพาะต่าง ๆ ของภาษา

2. การหยุดภาพบนจอโดยการกดปุ่มนิ่ง หรือกดปุ่มหยุดชั่วคราว (Freeze Framing) และการคาดเดาเหตุการณ์ (Prediction) วีดิทัศน์ให้ข้อมูลเพิ่มเติมหลายด้านแก่นักเรียนเกี่ยวกับภาษาร่างกายของตัวละคร การแสดงออกทางสีหน้า อารมณ์ ปฏิกริยา และการตอบสนอง ครูหยุดรูปภาพเมื่อต้องการสอนคำ และสำนวนต่าง ๆ เกี่ยวกับอารมณ์ เมื่อต้องการถามคำถามต่าง ๆ เกี่ยวกับฉาก เฉพาะหรือเมื่อต้องการดึงความสนใจของนักเรียนไปยังประเด็นบางประการ กลวิธีนี้มีประโยชน์ เมื่อครูต้องการให้นักเรียนพูดซ้ำบางสิ่งหรือเพื่อค้นหาภาษากาย (Body Language) และเพื่อสำรวจรายละเอียดที่เป็นฉากหลัง การหยุดภาพที่บางจุดของการนำเสนอเนื้อหาวีดิทัศน์เป็นประโยชน์สำหรับการเดาส่งที่จะเกิดขึ้น ในระหว่างการดูครั้งแรก และให้นักเรียนทำนายสิ่งที่จะเกิดขึ้นต่อไปเพื่อสรุปหาความหมายข้อมูล (Deduce) เพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวละคร โดยอาศัยชื่อเรื่องของแต่ละฉาก (Episode) องค์กร (Act) และสิ่งที่ได้รับจากหน่วยการดูในเนื้อหาวีดิทัศน์

3. การดูแบบเงียบ (Silent Viewing) เป็นการเปิดตอนของวีดิทัศน์โดยปิดเสียง และใช้แต่เพียงภาพ เป็นวิธีการกระตุ้นความสนใจ และความคิดของนักเรียน และเป็นการพัฒนาทักษะการเดา ในครั้งแรกของการดู เป็นการให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของตัวละคร และใช้ศักยภาพของตนในการสรุปหาความหมายข้อมูล แล้วครูกดปุ่มหยุดชั่วคราวระหว่างการดู เพื่อหยุดภาพบนจอ และให้นักเรียนเดาส่งที่กำลังเกิดขึ้น สิ่งทีตัวละครจะพูด และสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้ว ตามประเด็นนั้น ประการสุดท้าย ครูเล่นตอนของวีดิทัศน์นั้นอีกครั้งโดยใช้เสียง เพื่อว่านักเรียนสามารถ

เปรียบเทียบข้อมูลของตน กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในวิดิทัศน์

4. การเปิดเสียง และปิดภาพ (Sound on and Vision off) เป็นการเล่นตอนของหน่วยวิดิทัศน์โดยลบหน่วยภาพของการนำเสนอวิดิทัศน์ เพื่อให้นักเรียนสามารถได้ยินแต่เพียงบทสนทนา แต่ไม่สามารถเห็นการกระทำนั้นได้ ให้นักเรียนคาดเดา หรือสร้างข้อมูลขึ้นมาใหม่จากสิ่งที่ได้เกิดขึ้นทางภาพโดยอาศัยเพียงเสียงที่ได้ยินเท่านั้น

5. การพูดซ้ำ และการแสดงละครบทบาทสมมติ (Repetition and Role-play) ถ้าหากมีประเด็นที่ยากทางภาษาในหน่วยวิดิทัศน์ การพูดซ้ำที่มีการควบคุมอย่างใกล้ชิด เป็นขั้นตอนที่จำเป็นสำหรับแบบฝึกหัดการผลิตคำพูดเพื่อการสื่อสาร การเล่นเกมวิดิทัศน์นั้นอีกครั้ง โดยมีการหยุดชั่วคราวเป็นบางครั้ง สำหรับการพูดซ้ำรายบุคคลหรือพร้อมกันเป็นกลุ่ม เมื่อนักเรียนมีความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับการนำเสนอ ครูให้นักเรียนแสดงฉากวิดิทัศน์นั้น โดยใช้ต้นฉบับให้มากที่สุดเท่าที่นักเรียนจะจำได้ และเมื่อนักเรียนมั่นใจในการแสดงละครบทบาทสมมติแล้ว และมั่นใจเกี่ยวกับคำศัพท์ และโครงสร้างภาษา ครูเริ่มใช้กิจกรรมที่สร้างสรรค์เพิ่มขึ้นโดยให้นักเรียนแสดงสดโดยไม่มีบทสคริปต์ในฉากนั้น เพื่อให้เหมาะสมกับความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับสถานการณ์นั้น และเกี่ยวกับตัวละครต่าง ๆ ที่กำลังแสดงการแสดงละครบทบาทสมมติทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในเหตุการณ์ มีความรู้สึกเกี่ยวข้องมากขึ้นกับเหตุการณ์ เข้าใจพฤติกรรมตนเองได้ดีขึ้น และสามารถตอบสนองเชิงบวกต่อความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน และเป็นการเตรียมตัวสำหรับการสื่อสารในชีวิตจริง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประยุกต์ใช้สิ่งที่ตนกำลังเรียนรู้

6. การผลิตคำพูดใหม่ (Reproduction) เมื่อนักเรียนได้ดูตอนหนึ่งของวิดิทัศน์แล้ว ครูให้นักเรียนสร้างสิ่งที่นักเรียนได้ยินใหม่อีกครั้ง เพื่ออธิบายสิ่งที่กำลังเกิดขึ้น หรือเพื่อเล่าถึงสิ่งที่ได้เกิดขึ้นนั้นอีกครั้ง โดยสัมพันธ์กับเรื่องราวของการนำเสนอวิดิทัศน์ กิจกรรมการผลิตเนื้อหานั้นซ้ำอีกครั้งอาจเตรียมได้หลายวิธีตั้งแต่การเล่าเรื่องตอนต่าง ๆ ในวิดิทัศน์เป็นคู่ ๆ ในระหว่างการนำเสนอครั้งแรก จนถึงการเล่าเรื่องเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับบทสรุปย่อในการนำเสนอวิดิทัศน์หลังจากการดูสองหรือสามครั้ง กิจกรรมนี้ กระตุ้นให้นักเรียนพยายามใช้ความรู้ของตนเอง นักเรียนจะได้รับประโยชน์จากการทดลองเป็นภาษาอังกฤษ แม้ว่า เป็นสิ่งท้าทายและมีข้อผิดพลาดที่นักเรียนได้ทำ โดยทั่วไปการผลิตคำพูดขึ้นมาใหม่ (Oral Reproduction) เป็นงานหนัก และนักเรียนต้องการความช่วยเหลือ หรือคำแนะนำ และการสร้างความมั่นใจอีกครั้ง (Reassurance) ครูเขียนคำที่สำคัญหรือตัวแนะนำต่าง ๆ ลงบนกระดานเพื่อช่วยให้นักเรียนเล่าเรื่องราวของการนำเสนอวิดิทัศน์นั้น เช่น

- Alexandra /unhappy/receive letter/lonely/family/
- Robbie/cheer up/suggest/food/ dog/ appear

7. การทำสำเนาแถบบันทึกเสียง หรือแถบบันทึกภาพและเสียง/การใส่คำลงในร่องเสียงภาพยนตร์ต่างประเทศ (Dubbing) เป็นการให้นักเรียนเติมจากวิดีโอทัศน์ให้สมบูรณ์โดยการแทนที่สำเนาดั้งเดิม การทำสำเนาดั้งเดิมนี้ สามารถทำได้หลังจากการทบทวนเนื้อหาวิดีโอทัศน์หรือเมื่อนักเรียนมีความสามารถเพียงพอ การทำสำเนาแถบบันทึกเสียง หรือแถบบันทึกภาพและเสียงมีอยู่ 2 วิธีคือ คือ การเล่นตอน (Episode) วิดีทัศน์นั้นอีกครั้ง โดยการลดเสียงลงระหว่างการดูแบบเป็นกลุ่ม โดยให้นักเรียนเติมข้อมูลคำพูดลงในบทสนทนาที่ขาดหายไป และอีกวิธีหนึ่งก็คือ การเลือกจากที่น่าสนใจจากวิดีโอทัศน์ และเล่นจากนั้นอีกครั้งโดยปิดเสียง และให้นักเรียนดูเพียงข้อมูลภาพเท่านั้น จากนั้นให้นักเรียนเติมคำลงในสำเนาดั้งเดิม เพื่อตอบสนองต่อตัวนะที่เป็นภาพซึ่งนักเรียนได้รับ

8. กิจกรรมการติดตามประเมินผล (Follow-up Activity) การอภิปรายเป็นหนึ่งในบรรดาเป้าหมายพื้นฐานของการดู และการฟัง ที่กระตุ้นให้เกิดการสื่อสารในบรรดานักเรียนและพัฒนาทักษะความร่วมมือแบบเป็นกลุ่ม (Cooperative Skills) ช่วยฝึกหัดทักษะการสื่อสารโดยอาศัยสิ่งที่นำเสนอในหน่วยวิดีโอทัศน์เป็นหัวข้ออภิปราย

Moussa (1996, p. 88) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาการฟังดังนี้

1. ให้นักเรียนคนหนึ่งอาสาสมัคร เป็นผู้บันทึกเสียง และ/หรือบันทึกภาพและเสียง จากบ้าน
 2. ให้นักเรียนที่นำแถบบันทึกเสียง และ/หรือบันทึกภาพและเสียงเข้ามาใช้ในชั้นเรียน เป็นผู้เตรียมแบบฝึกหัดของตอนที่สั้นในแถบบันทึก แบบฝึกหัดประกอบด้วย คำถามแบบมีตัวเลือกให้ตอบ แบบเติมคำในช่องว่าง คำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจทั่วไป (ซึ่งอาจต้องการคำตอบแบบเต็มประโยคหรือคำตอบแบบใช่/ไม่ใช่)
 3. การเขียนตามคำบอก การจดบันทึก คำตอบแบบเขียนหรือแบบปากเปล่า
- การฟัง และการวาดรูปภาพ แผนที่ กราฟ ถนน การฟังและการจับคู่คำเหมือน/คำตรงข้าม รูปภาพเข้ากับประโยคที่สอดคล้องกัน การฟังและการขีดฆ่าสิ่งที่ไม่ได้เอ่ยถึง การฟังและสร้างคำถามต่าง ๆ ที่เป็นแบบปากเปล่าและเป็นแบบภาษาเขียน การฟังและเติมบทสนทนาให้สมบูรณ์ แบบฝึกหัดส่วนใหญ่ดังกล่าวข้างต้น นำไปสู่กิจกรรมการพูดและ/หรือการเขียน

4. ให้นักเรียนทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นเป็นเวลา 5-10 นาที ในตอนต้นหรือตอนท้ายของชั่วโมงเรียนตามปกติ โดยดำเนินการตามขั้นตอนที่ได้แนะนำไว้ดังนี้

- 4.1 แนะนำแถบบันทึกของตอนที่ได้อ่านบันทึกมาว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร
- 4.2 นำเสนอแบบฝึกหัด เขียนคำถามต่าง ๆ ลงบนกระดานไว้ล่วงหน้าหรือในรูปแบบของใบงาน ส่วนใหญ่ใช้แบบฝึกหัดการเติมคำหรือการมีตัวเลือกให้ตอบ
- 4.3 ทำให้เพื่อนร่วมชั้นคุ้นเคยกับแบบฝึกหัดสำหรับอ่าน และอธิบายบางสิ่งเมื่อจำเป็น
- 4.4 ให้เพื่อนร่วมชั้นฟังตอนของแถบบันทึก และจดบันทึกเมื่อต้องการ
- 4.5 ให้เพื่อนร่วมชั้นทำแบบฝึกหัด
- 4.6 การตรวจแก้ไขแบบฝึกหัด นักเรียนเปรียบเทียบคำตอบต่าง ๆ ของตนหรือครูเรียกชื่อนักเรียนแต่ละคนให้ไปพบเพื่อให้คำตอบที่ถูกต้อง โดยมีการใช้รูปแบบการตรวจแก้ไขแบบฝึกหัดได้หลายชนิด

5. เมื่อการตรวจแก้ไขสิ้นสุดลง ครูแน่ใจว่าแถบบันทึกได้รับการส่งกลับคืนไปยังนักเรียนอีกคนหนึ่ง (โดยนักเรียนอาสาสมัครเป็นผู้รับคนแรก) ผู้ซึ่งต้องเตรียมลำดับขั้นตอนการนำเสนอที่เรียนที่มีความยาว 5-10 นาที สำหรับชั่วโมงเรียนต่อไป

6. ครูเก็บบันทึกไว้อย่างดีเกี่ยวกับบุคคลผู้นำเสนอ ผู้มีแถบบันทึก เวลาที่นำเสนอเวลาที่กำหนดไว้ในการเสนอลำดับขั้นตอนการนำเสนอที่เรียน ในการเขียนแบบฝึกหัดการฟัง นักเรียนสร้างแบบฝึกหัดการฟังอย่างละเอียด (Scanning) เช่น การฟังเพื่อรับข้อมูลเฉพาะด้าน คือ ชื่อ วันเดือนปี คำต่าง ๆ ฯลฯ และการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ (Skimming) โดยฟังอย่างรวดเร็วเพื่อสังเกตเพียงประเด็นสำคัญเท่านั้น

Norris (1995, p. 49) ได้เสนอแนะวิธีการใช้การฟังประจำวัน (Listening Journal) เพื่อเป็นการบ้านสำหรับนักเรียน โดยครูให้คำแนะนำที่เหมาะสมในการเลือกเนื้อหา และพัฒนาทวิวิธีต่าง ๆ และเป้าหมายให้แก่ นักเรียน โดยครูสะสมเนื้อหาการฟังในช่วงระยะเวลาที่สม่ำเสมอ และให้ผลย้อนกลับในรูปแบบของคำวิจารณ์ ที่ไม่ละเอียดหรือใช้เวลามาก วิธีการใช้การฟังประจำวันมีดังนี้

1. เขียนวัน เดือน ปี เวลาที่เริ่มฟัง เวลาที่เสร็จสิ้นการฟัง และชนิดของเนื้อหาที่ใช้
2. เน้นการฟังเพื่อเรียนรู้คำที่เน้นเสียงหนักพยางค์ (Stress) และรูปแบบการลดรูปของเสียง (Reduced Forms)
3. เขียนคำใหม่ และสำนวนใหม่ที่นักเรียนได้ยิน

4. จดบันทึกรูปแบบการลดรูปของเสียงที่นักเรียนได้สังเกตรับรู้
5. เขียนตามคำบอกเกี่ยวกับตอนของแถบบันทึก หรือรายการที่มีความยาว 1 หรือ 2 นาที โดยเล่นแถบบันทึกนั้นอีกครั้งได้บ่อยครั้งเท่าที่จำเป็น
6. ถ้าหากนักเรียนฟังเพลง เขียนตามคำบอก (Dictation) เกี่ยวกับเพลงให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยเปรียบเทียบการเขียนตามคำบอกนั้นกับบทประพันธ์เพลง
7. ก่อนนักเรียนเริ่มฟัง ให้นักเรียนเขียนคำ หรือสำนวนต่าง ๆ ที่คาดว่าจะถูกใช้ในเนื้อหานั้น โดยให้นักเรียนตรวจสอบคำหรือสำนวนต่าง ๆ ที่ได้ถูกใช้จริง
8. กำหนดอัตรา (Rate) ระดับความยากง่ายสำหรับเนื้อหาการฟังโดยใช้น้ำหนักคะแนน (Scale)
9. กำหนดอัตรา (Rate) ระดับความสนใจโดยใช้น้ำหนักคะแนน 1-10
10. ให้นักเรียนแนะนำเนื้อหานั้นสำหรับนักเรียนคนอื่น
11. ฟังแถบบันทึกนั้นอีกครั้งโดยไม่มีการจดบันทึก ให้นักเรียนผ่อนคลายและฟังเพียงเพื่อเรียนรู้คำที่เน้นเสียงหนักพยางค์โดยไม่พยายามเข้าใจทุกสิ่งที่ได้ยิน และเขียนบทสรุปเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนได้เข้าใจ

Allan (1984, p. 24) ได้แนะนำวิธีการใช้วิธีทัศนในการพัฒนาความเข้าใจในการดู (Viewing Comprehension) โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมสำหรับการดูแบบเงียบ เป็นการให้งานดูแก่นักเรียน เช่น งานกลุ่มที่มีงานต่าง ๆ สำหรับกลุ่ม โดยพื้นฐานแล้ว งานนี้คือ การกำหนดสิ่งที่สามารถได้รับการสรุปหาข้อมูลที่ได้จากการดูที่ปราศจากเสียง งานนี้อาจเปลี่ยนแปลงอย่างมากไปตามเนื้อหาต่าง ๆ ครูจึงต้องกำหนดคำถามต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาเหล่านั้น จุดประสงค์หลักของการกำหนดงานก็คือ การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดูอย่างจริงจัง และกระตุ้นให้นักเรียนใช้ตัวแนะที่เป็นภาพที่มีอยู่

ขั้นตอนที่ 2 การดูแบบเงียบ เป็นการเล่นลำดับของเนื้อหาทัศนโดยปราศจากเสียง โดยครูต้องแบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่มความหมายที่สั้นลง ซึ่งขึ้นอยู่กับเนื้อหา ซึ่งอาจใช้เวลาสูงสุดเพียง 2 นาที สำหรับหนึ่งกลุ่มความหมาย

ขั้นตอนที่ 3 การอภิปรายปัญหา เป็นการเปรียบเทียบการจดบันทึกภายในกลุ่มหรือระหว่างกลุ่ม และเล่นเนื้อหาทัศนในตอนนั้นอีกครั้ง เพื่อการดูซ้ำเมื่อจำเป็น

ขั้นตอนที่ 4 การดูแบบเงียบครั้งที่สอง และการอภิปรายปัญหา เป็นการดูครั้งที่สองที่เน้นเกี่ยวกับตัวภาษา เช่น การคาดเดาเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในเนื้อหา การเปลี่ยนแปลงระดับ

ต่าง ๆ ของความถูกต้องในการคาดเดาเนื้อหาทางภาษา ซึ่งขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่ฟัง และระดับความรู้ของนักเรียน จุดประสงค์ต่าง ๆ ของขั้นตอนนี้ก็คือ เพื่อกระตุ้นความรู้เดิมเกี่ยวกับตัวภาษาของนักเรียน ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่น่าเสนอทางภาพ เพื่อทำให้นักเรียนเป็นผู้ฟังที่จริงจังมากขึ้นในขั้นต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 การเล่นเกมหาคำนั้นอีกครั้งพร้อมกับการเปิดเสียง ได้แก่ การกดปุ่มหยุดชั่วคราว/เล่นแถบบันทึกนั้นอีกครั้ง เมื่อจำเป็น เป็นขั้นตอนที่นักเรียนตรวจสอบข้อสรุปต่าง ๆ ที่นักเรียนได้เข้าใจระหว่างการดูแบบเงียบ งานดูของนักเรียนควรเน้นจุดประสงค์การฟังที่ชัดเจน และการดูแบบเงียบทำให้นักเรียนคุ้นเคยกับสถานการณ์นั้น และตัวละครนั้น การเตรียมในขั้นตอนนี้ควรสนับสนุนให้นักเรียนฟังเพื่อจับใจความสำคัญ มากกว่าที่จะกังวลเกี่ยวกับการเข้าใจคำพูดทุกคำ

ขั้นตอนที่ 6 การติดตามประเมินผล เป็นขั้นตอนที่เปลี่ยนแปลงอย่างมากไปตามระดับความรู้ของนักเรียน เนื้อหาที่ใช้ และจุดมุ่งหมายต่าง ๆ ของบทเรียน เช่น อาจให้นักเรียนวิเคราะห์สัญญาณต่าง ๆ ที่เป็นภาษาท่าทาง และให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ นอกจากนี้ การถอดรหัสหรือแปลความหมายข้อมูลจากลำดับเนื้อหาที่ฟังอาจเป็นตัวอย่างชนิดหนึ่งสำหรับงานที่เกี่ยวข้องกับการเขียน หรือการอภิปราย

Yagang (1994, pp.16-18) ได้เสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมสำหรับบทเรียนที่เกี่ยวกับการฟังไว้ดังนี้

1. ขั้นก่อนการฟัง (Pre-listening) ได้แก่ กิจกรรมการสรุปหาข้อมูล การดึงเอาข้อมูลออกมา การพูดครอบคลุมให้เห็นลักษณะทั่วไป เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลความรู้เดิมเกี่ยวกับหัวข้อที่จะฟัง (Elicitation) และการอภิปรายเกี่ยวกับหัวข้อที่จะฟัง การระดมพลังสมอง เกม และการผ่อนคลาย การถามคำถามนำ (Guiding Question) กล่าวคือ นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิด/ความคิดเห็นเกี่ยวกับหัวข้อที่จะฟัง สรุปหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ หรือการตอบสนองของนักเรียน ให้นักเรียนทำนายคำต่าง ๆ และสำนวนต่าง ๆ ที่จะปรากฏในข่าวสารเกี่ยวกับเนื้อหาการฟัง โดยอาศัยความรู้เดิมของนักเรียน

2. ขั้นขณะฟัง (While-listening) ได้แก่ กิจกรรมการเปรียบเทียบ การปฏิบัติตามคำสั่ง การเติมคำในช่องว่าง การพูดซ้ำ การค้นหาความแตกต่าง และสิ่งที่ผิดพลาด การตรวจสอบประเด็นต่าง ๆ โดยการใส่เครื่องหมาย การถ่ายโอนข้อมูล (Information Transfer) การถอดความประโยค (Paraphrase) การเรียงลำดับรูปภาพหรือเหตุการณ์ การค้นหาข้อมูล การเติมคำใน

ช่องว่าง และการจับคู่ กล่าวคือ นักเรียนเปรียบเทียบเนื้อหาขณะฟังกับก่อนฟัง ได้รับคำสั่งให้แสดงความเข้าใจโดยเคลื่อนไหวร่างกาย ปฏิบัติงานชิ้นหนึ่งให้เสร็จ/สร้างข้อมูลใหม่หรือต่อเติมคำพูดของคนอื่นที่ร่วมกันฟังเพียงครั้งเดียว/นักเรียนพูดซ้ำประโยคสั้น ๆ ที่ได้ยินหรือเติมประโยคคำพูดที่บันทึกมาให้สมบูรณ์ ฟังเนื้อหาแล้วตอบสนองเพียงเฉพาะเมื่อมีความแตกต่างหรือมีสิ่งผิดปกติ ฟังเนื้อหาแล้วจดบันทึกตอนต่าง ๆ ที่ช่วยตอบคำถามเฉพาะ เดิมคำในช่องว่างของบทสรุปที่เนื้อหาที่มีคำที่ขาดหายไปในขณะที่กำลังฟัง และจับคู่คำหรือกลุ่มคำที่มีความหมายเดียวกันกับสิ่งที่ได้ยิน

3. ขั้นหลังการฟัง (Post – listening) ได้แก่ กิจกรรมการตอบคำถามเพื่อแสดงความเข้าใจข่าวสาร การแก้ปัญหา (Problem Solving) การสรุปย่อเนื้อหาเรื่องราว การฟังเพื่อต่อเติมข้อมูล (Jigsaw Listening) และการเขียนหรือพูดเพื่อติดตามประเมินผล กล่าวคือ นักเรียนตอบคำถามแบบมีตัวเลือกตอบ หรือคำถามแบบตรวจสอบว่าถูกหรือผิด ฟังข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาเฉพาะ แล้วแก้ปัญหา นักเรียนแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มฟังชิ้นส่วนของข้อความที่แตกต่างกัน แต่เกี่ยวข้องกันหรือมาจากต้นฉบับเดียวกัน ซึ่งนักเรียนแต่ละคนได้รับบางตอน ซึ่งต้องทราบและทำความเข้าใจก่อน แล้วจึงร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อทำงานให้เสร็จ หรือทำเรื่องราวให้สมบูรณ์ นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมการเขียนจดหมาย โทรเลข ป้ายโฆษณา ข่าวสาร ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ฟัง การสัมภาษณ์ การอภิปราย และการแสดงละครบทบาทสมมติ

Kelly (1985) เสนอขั้นตอนวิธีการ สอนความเข้าใจการดูสื่อวีดิทัศน์ (Viewing Comprehension) ไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ก่อนการดู (Pre-viewing) กระบวนการในขั้นตอนนี้ ได้แก่ การแนะนำหัวข้อวีดิทัศน์ อภิปราย และเชื่อมโยงเนื้อหาเข้ากับความสนใจต่าง ๆ ของนักเรียน และกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน โดยใช้หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือของจริง (Relia) เหตุผลของกระบวนการนี้ก็คือ เพื่อสร้างแรงจูงใจ และทำให้นักเรียนสนใจหัวข้อของวีดิทัศน์ การสรุปข้อโต้แย้ง การให้เหตุผล และเนื้อหาของวีดิทัศน์ โดยยังไม่ให้คำตอบแก่นักเรียน มีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนเข้าใจสิ่งที่ตนเห็น และได้ยิน/ฟังให้มากที่สุด ส่วนการให้คำศัพท์ที่สำคัญ อธิบายความคิดรวบยอดที่สำคัญ และคำที่สำคัญ คำศัพท์เฉพาะสาขาวิชา มีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนสังเกต และค้นหา

ขั้นตอนที่ 2 การดูโดยรวม (Global Viewing) กระบวนการในขั้นตอนนี้ ได้แก่ การกำหนดความเข้าใจทั่วไปก่อนการดูวีดิทัศน์ เหตุผลของกระบวนการนี้ก็คือ เพื่อให้นักเรียนฟังครั้งแรกเพื่อได้รับข้อมูลที่ช่วยสร้างความเข้าใจโดยรวม การเล่นเกมบันทึกภาพเป็นเวลาครั้งแรก

โดยไม่กดปุ่มหยุดชั่วคราว มีจุดประสงค์เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนเน้นความสำคัญของข่าวสาร และไม่เน้นความสำคัญของคำต่าง ๆ ส่วนการตรวจสอบคำตอบต่าง ๆ และอธิบายให้เข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับวิทัศน์ มีจุดประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายโดยรวมก่อนค้นหารายละเอียด

ขั้นตอนที่ 3 การดูแบบเข้มข้น (Intensive Viewing) กระบวนการในขั้นตอนนี้ ได้แก่ การเปิดวิทัศน์โดยควบคุมความสนใจของนักเรียนไปยังงานแรกบนใบงาน เพื่อให้นักเรียนทราบถึงสิ่งที่ต้องการค้นหา การแนะนำให้นักเรียนดูตอนของวิทัศน์โดยปราศจากการเขียนหรือการจดบันทึก มีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ที่จะใช้ความจำชั่วคราวเกี่ยวกับคำพูด และดู-ฟังไปพร้อม ๆ กัน รวมทั้งการหยุดแถบบันทึกภาพไว้ชั่วคราวเพื่อให้เวลาแก่นักเรียนสำหรับการทำให้งานเสร็จสมบูรณ์ และการตรวจสอบคำตอบต่าง ๆ และทบทวนตอนของวิทัศน์ เมื่อจำเป็น เพื่อสร้างความแน่นอนหรือประกันความเข้าใจ ก่อนที่จะทำงานอื่น

ขั้นตอนที่ 4 ทบทวน และอภิปราย (Review & Discuss) กระบวนการในขั้นตอนนี้ ได้แก่ การเล่นเกมบันทึกภาพอีกครั้ง โดยหยุด และทบทวน เมื่อนักเรียนขอร้อง หรือเมื่อพวกเขาถามคำถามต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนสามารถทบทวน/แก้ไขใบงานของตน และเข้าถึงเนื้อหาวิทัศน์ได้เมื่อต้องการ ส่วนการเล่นเนื้อหาวิทัศน์ตอนต่าง ๆ ที่ได้คัดเลือกไว้อีกครั้งโดยลดเสียงลงหรือปิดเสียง แล้วสรุปหาข้อมูลคำวิจารณ์จากตัวนักเรียน เป็นทางเลือกที่ให้โอกาสแก่นักเรียนในการใช้ใบงาน และกระตุ้นให้พวกเขาใช้ภาษาที่มีอยู่ในวิทัศน์ นอกจากนี้ อภิปรายเกี่ยวกับตัวภาษา [เช่น คำ วลี และความคิดรวบยอดต่าง ๆ] เกี่ยวกับตัวผู้พูด [ทัศนคติต่าง ๆ ของผู้พูด สำเนียง ต่าง ๆ] และรูปแบบของการนำเสนอวิทัศน์ ในกระบวนการนี้ การเปลี่ยนแปลงความสนใจค่อย ๆ เริ่มจากข่าวสาร แล้วมุ่งเน้นไปยังตัวภาษา ในขั้นตอนนี้ นักเรียนได้รับการสนับสนุนให้ใช้ภาษาที่ตน

ได้ยินตามความเหมาะสม กิจกรรมต่าง ๆ ในขั้นนี้ควรสนับสนุนให้นักเรียนใช้ใบงานของตน เพื่อเป็นตัวกระตุ้นสำหรับการจำเนื้อหาที่เป็นคำพูด และเพื่อทำให้ความจำเกี่ยวกับแนวคิดรวบยอดกลุ่มคำ และคำต่าง ๆ มีความคงทน

ขั้นตอนที่ 5 กิจกรรมการสร้างความหมายขึ้นมาใหม่ (Reconstruction Activities) กระบวนการในขั้นตอนนี้ ได้แก่ งานคู่ ซึ่งมีการใช้ตัวกระตุ้นที่เป็นรูปภาพหรือแผนภาพในใบงาน ให้นักเรียนบรรยายแนวเรื่องเพื่อสอนนักเรียนคนอื่น แบบฝึกหัดต่าง ๆ ในขั้นตอนนี้ส่วนหนึ่งเป็นแบบกิจวัตร (Mechanical) ส่วนหนึ่งเป็นแบบเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสม หรือ

ควบคุมด้วยทักษะ (Manipulative) ถ้าหากวิดิทัศน์มีการนำเสนอลำดับจาก หรือกระบวนการ ก็ให้นักเรียนจับคู่ จำแนกข้อความหรือรูปภาพต่าง ๆ ที่ผสมกัน ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ควรให้นักเรียนใช้ใบงานต่าง ๆ ที่เป็นข้อมูล จุดมุ่งหมายก็คือ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนใช้ภาษาใหม่ ๆ โดยวิธีเชิงปฏิสัมพันธ์ (Interactive) แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามแนวการสื่อสาร โดยใช้การจดบันทึกของตนเอง ส่วนงานสำหรับทั้งห้องเรียนนั้น ได้แก่ การให้นักเรียนสรุปเป็นคำพูดเกี่ยวกับวิดิทัศน์โดยใช้เพียงใบงานเท่านั้น การใช้ตัวกระตุ้นที่เป็นภาพ โดยให้นักเรียนเขียนต้นฉบับการเล่าบรรยายด้วยตนเอง การให้นักเรียนทำงานกลุ่มโดยเตรียมบทสรุปย่อเนื้อหาวิดิทัศน์ที่เป็นคำพูดหรือการเขียน การให้นักเรียนเติมคำลงในข้อความ/คำวิจารณ์เนื้อหาวิดิทัศน์ที่เว้นช่องว่างไว้ โดยใช้คำศัพท์เฉพาะสาขาวิชา และคำที่สำคัญ กิจกรรมต่าง ๆ ในขั้นนี้ ไม่เป็นไปตามแนวการสื่อสารโดยสิ้นเชิง ผู้เรียนเป็นผู้ควบคุม แต่ไม่ใช่ข้อความในวิดิทัศน์ทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 6 กิจกรรมการขยายบทบาท (Extension Activities) กระบวนการในขั้นตอนนี้ ได้แก่ การได้วาที่ทั้งชั้นเรียนโดยนักเรียนผู้อ่านหรือค้นคว้าเกี่ยวกับหัวข้อนั้น ๆ เป็นผู้อภิปรายหัวข้อรายการวิดิทัศน์ จุดประสงค์ของกิจกรรมนี้ก็คือ เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนใช้ข้อมูลที่ได้เรียนรู้โดยวิธีการส่วนตัวและโดยวิธีที่มีความหมาย กระบวนการอีกชนิดหนึ่ง ได้แก่ โครงการซึ่งนักเรียนเป็นผู้ค้นคว้ากระบวนการผลิตที่คล้ายคลึงกันหรือปัญหาเดียวกัน โดยให้นักเรียนเตรียมสคริปต์ต้นฉบับ และผลิตวิดิทัศน์ของตนเอง นอกจากนี้ยังมีกระบวนการการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งนักเรียนประเมินรายการ สำรวจปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเปลี่ยนความสนใจจากการเน้นตัวภาษาของเนื้อหาวิดิทัศน์ไปยังการสำรวจที่กว้างขึ้นเกี่ยวกับหัวข้อวิดิทัศน์ หรือการประยุกต์ใช้กระบวนการต่าง ๆ ทางภาษาของลำดับขั้นการนำเสนอวิดิทัศน์ เข้ากับหัวข้อวิดิทัศน์ที่เหมือนกันหรือแตกต่างกัน และกระบวนการค้นคว้าแบบเป็นกลุ่มโดยใช้ข้อมูลจากวิดิทัศน์ร่วมกับข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ

นอกจากนี้ Ellsworth (1992, pp. 25-26) ได้แนะนำให้ใช้เนื้อหาวิดิทัศน์ที่มีความยาว 5-10 นาที ที่สอดคล้องกับความสนใจ ระดับความสามารถ และประสบการณ์ของนักเรียน เพื่อใช้สอนไวยากรณ์ ศัพท์ สำนวน วัฒนธรรม มารยาททางสังคม การออกเสียง และการเน้นเสียงพยางค์ โดยเชื่อมโยงเข้ากับทุกทักษะพูด เขียน และอ่าน ในวันแรกก่อนการสอนทักษะการฟัง (The Day before Listening) ครูนำเสนอคำศัพท์เป้าหมาย หรือสำนวนที่ต้องการสอนโดยเขียนลงบนกระดาน แล้วให้นักเรียนเดาความหมาย วิธีใช้คำนั้น ในวันที่สองของการสอนทักษะการฟัง (The Video Day) ครูกำหนด WH-questions แล้วเล่นตอนของเนื้อหาวิดิทัศน์ 3 ครั้ง โดยใช้หลายวิธี ครั้งแรก นักเรียนเพียงแต่ฟังประโยคต่าง ๆ ที่ประกอบด้วยคำศัพท์เป้าหมายที่ได้สอนไว้

ในวันแรก ถ้าต้องการเน้นเพียงทักษะการฟังเท่านั้น ให้ใช้เสียงโดยไม่มีภาพ และตัวอักษรบรรยาย โดยการเล่นแถบวิธีทัศน์ล้วน ๆ ปราศจากการหยุดชั่วคราว หรือหยุดหลังประโยคเป้าหมายแต่ละ ประโยคที่ครูได้พูดซ้ำหนึ่งครั้ง ถ้าต้องการเน้นทักษะการดูภาพ ให้ใช้เฉพาะภาพ โดยปราศจาก เสียง และตัวอักษรบรรยาย และถ้าต้องการเน้นทักษะการฟัง และการดูภาพ ให้ใช้ทั้งเสียง และภาพ โดยไม่มีตัวอักษรบรรยาย กรณีที่ต้องการเน้นการฟัง การดู และการอ่าน ให้ใช้เสียง ภาพ และตัว อักษรบรรยายจากนั้นเปิดตอนของเนื้อหาวิธีทัศน์ทั้งหมดโดยปราศจากการหยุด ขึ้นตอนการการ เล่นแถบวิธีทัศน์มี 3 ขั้นตอน คือ

1. เล่นแถบวิธีทัศน์โดยปราศจากการหยุดชั่วคราวหรือการแทรกแซงของครู
2. หยุดชั่วคราวที่ท้ายประโยคเป้าหมาย
3. หยุดชั่วคราวที่ท้ายประโยค แล้วครูพูดซ้ำ 1 ครั้ง

ในการทดลองการสอนโดยใช้สื่อวิธีทัศน์ ผู้วิจัยใช้วิธีการสอนของผู้เชี่ยวชาญ หลายท่านที่ได้กล่าวมาข้างต้น โดยนำส่วนดีของแต่ละวิธีมาปรับใช้เป็นวิธีการสอนของตน และ เน้นความเข้าใจการฟังมากกว่าเพียงตัวภาษา รูปแบบวิธีการสอนความเข้าใจการฟังที่ได้รับการปรับ ใช้โดยผู้วิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการฟัง

1.1 ครูถามนำเพื่อตรวจสอบความรู้เดิมของนักเรียนเกี่ยวกับหัวข้อที่ฟัง เช่น สถานที่ บุคคล และสถานการณ์ แล้วให้นักเรียนตอบคำถาม

1.2 ครูให้นักเรียนดูตัวนะที่เป็นภาพที่ปราศจากเสียงโดยใช้รูปภาพบนจอ เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการพูด อ่านข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง หรือเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับหัวข้อที่ฟัง เพื่อ ความเข้าใจโดยรวม หรือการเปิดเฉพาะเสียง และใช้วิธีหยุดภาพเพื่อทำนายคำศัพท์ที่คาดว่าจะ ปรากฏในเนื้อหาที่ฟัง

1.3 เกม และการเตรียมความพร้อมก่อนเรียน

1.4 ครูสอนคำ และโครงสร้างประโยคที่จะใช้ในเนื้อหาที่ฟัง โดยเฉพาะคำ ใหม่ หรือคำยาก ที่จำเป็นต่อความเข้าใจการฟัง

2. ขั้นตอนฟัง

2.1 นักเรียนฟังเนื้อหาวิธีทัศน์เพื่อเปรียบเทียบคำศัพท์ที่ได้ทำนายไว้กับคำ ศัพท์ที่ปรากฏจริงในเนื้อหาการฟัง

2.2 นักเรียนฟังเนื้อหาวิธีทัศน์โดยใช้เพียงแต่เสียงเท่านั้น แล้วเติมข้อมูลลงใน

ช่องว่างของเนื้อหาวิทัศน์ หรือในตาราง โดยปราศจากการหยุด เพื่อความเข้าใจโดยรวม

2.3 นักเรียนฟังเนื้อหาวิทัศน์ซ้ำโดยใช้ทั้งภาพ และเสียง โดยครูกดปุ่มหยุดชั่วคราว กรอแถบบันทึกภาพใหม่อีกครั้ง ตามคำขอของนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนติดตามสิ่งที่ฟังได้ทัน โดยการแบ่งข้อมูลในสคริปต์วิทัศน์ออกเป็นกลุ่มความหมายตามช่วงจังหวะการหยุดพูด โดยครูเป็นผู้ควบคุมการหยุดเล่นเนื้อหาวิทัศน์ให้สอดคล้องกับกลุ่มความหมายข้อมูลหรือช่วงจังหวะการหยุดพูด เพื่อให้ นักเรียนมีเวลาพอที่จะประมวลผลข้อมูลได้ทัน หรือเพื่อให้ นักเรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น แบบฝึกหัดเติมคำในช่องว่าง

3. ขั้นหลังการฟัง

3.1 นักเรียนตอบคำถามแบบถูกผิด หรือแบบมีตัวเลือกให้ตอบ

3.2 นักเรียนตีความหมายของคำ วลี หน้าที่ภาษาที่ใช้ในเนื้อหาวิทัศน์ เช่น การจับคู่คำศัพท์เข้ากับคำนิยามของมัน

3.3 นักเรียนเขียนสรุปย่อเรื่องราวที่ฟัง เป็นกลุ่มหรือรายบุคคลหรืออภิปรายเกี่ยวกับประเด็นของเนื้อหาที่ฟังร่วมกับครู โดยอ้างอิงประสบการณ์ของนักเรียน

4. เอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับเจตคติที่มีต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ หรือภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อวิทัศน์

ในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศนั้น เจตคติมีบทบาทสำคัญ เนื่องจากความสำเร็จในการเรียนภาษาต่างประเทศนั้นขึ้นอยู่กับเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อเจ้าของภาษาด้วย ดังที่ Krashen (1981) กล่าวว่าเจตคติ และความถนัดทางภาษาเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาต่างประเทศของผู้เรียนเจตคติ และความถนัดทางภาษาไม่ขึ้นต่อกัน ทั้งนี้ เนื่องจากผู้เรียนอาจมีความถนัดต่ำ และมีเจตคติที่ดีหรือมีความถนัดสูง แต่มีเจตคติในทางลบก็ได้ เจตคติทางลบเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนต้องการติดต่อ เกี่ยวข้องกับเจ้าของภาษา ทำให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลในการรับรู้ภาษาอย่างเข้าใจมากขึ้น และเจตคดียังมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอย่างแท้จริง ส่วนเจตคติทางลบเป็นสิ่งบั่นทอนการรับรู้ภาษา ซึ่งเจตคตินั้น ไม่ว่าจะเป็นประเภทใด ต่างก็มีส่วนในการกำหนดความสำเร็จในการเรียนได้ทั้งสิ้น เนื่องจากผู้เรียนบางคนอาจไม่มีความต้องการที่จะเชี่ยวชาญเหมือนเจ้าของภาษา แต่มีความเห็นว่าภาษาต่างประเทศนั้นมีประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น ทำให้ได้รู้แนวคิดใหม่ ๆ วิธีการดำเนินชีวิตสมัยใหม่ ให้ประโยชน์ในการทำงาน ดังนั้น เจตคติที่ดีของผู้เรียนที่มีต่อภาษาต่างประเทศหรือภาษาอังกฤษจึงมีความสัมพันธ์ และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมหรือผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาของผู้เรียนอย่างแน่นอน

Gardner and Lambert (1972 p. 20) กล่าวว่า เจตคติ และแรงจูงใจ มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาที่สอง และมีความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นอิสระจากความถนัด และสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ Oller et al. (1977, pp. 173-183) ที่ได้กล่าวว่า เจตคติเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เพราะเป็นทั้งสิ่งที่สนับสนุนและสิ่งกีดขวาง

จะเห็นได้ว่า เจตคติต่อการเรียนภาษาต่างประเทศนั้น เกิดจากการที่ผู้เรียนมองเห็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจ และมองเห็นคุณค่าของภาษาต่างประเทศ ดังนั้น การจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมในการเรียนภาษาต่างประเทศ สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาต่างประเทศหรือภาษาอังกฤษต่อไป

Ellsworth (1992, unpagged) ได้ศึกษาผลของตัวอักษรบรรยายที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และแรงจูงใจของนักเรียนโดยใช้รายการโทรทัศน์ที่มีตัวอักษรบรรยาย นักเรียนต่าง ๆ แบ่งออกเป็นสามกลุ่มเพื่อดูรายการเดียวกัน กลุ่มแรกดูรายการที่ไม่มีมีตัวอักษรบรรยาย กลุ่มที่สองดูรายการที่มีตัวอักษรบรรยายและกลุ่มที่สามฟังแต่เสียงเท่านั้น (ไม่มีภาพหรือตัวอักษรบรรยาย) จากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงการอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน หลังจากการดูเป็นกลุ่มแล้ว Ellsworth ได้ออกแบบบทเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม มารยาททางสังคม ในสหรัฐ บทเรียนเกี่ยวกับการใช้โครงสร้างภาษา และคำศัพท์ รวมถึงสำนวนต่าง ๆ และภาษาปาก และออกแบบบทเรียนเกี่ยวกับผลของอารมณ์ที่มีต่อรูปแบบการเน้นเสียงหนักพยางค์ในคำพูด และการออกเสียงคำพูด ผลการวิจัยปรากฏว่ารายการที่มีตัวอักษรบรรยาย ช่วยสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนในการใช้ภาษาที่สอง คือภาษาอังกฤษ ด้วยความง่ายขึ้น และด้วยความมั่นใจมากขึ้น

สำหรับงานวิจัยในประเทศ นิยม สารรัตน์ (2524) ได้ศึกษาเปรียบเทียบเจตคติ และแรงจูงใจ ในการเรียนภาษาอังกฤษระหว่างผู้เรียนโปรแกรมวิทยาศาสตร์ กับผู้เรียนโปรแกรมศิลปภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เขตการศึกษา 9 จำนวนประชากร 200 คน ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน มีความสัมพันธ์กับเจตคติ และแรงจูงใจในการเรียน กล่าวคือ ถ้านักเรียนมีเจตคติ และแรงจูงใจสูง ก็จะมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูง ถ้านักเรียนมีเจตคติ และแรงจูงใจต่ำ ก็จะมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนต่ำ และพบว่าเจตคติ และแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนทั้งสอง โปรแกรมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บังอร สว่างโรธ (2529) ได้วิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ในการสอนภาษาอังกฤษ เฉพาะสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ โดยใช้วิธีทัศน กับนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 60 คน โดย

แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม ผลการทดลอง ปรากฏว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ของการสอนภาษาอังกฤษเฉพาะสาขาวิทยาศาสตร์ โดยใช้วิธีทัศน์ แต่ไม่ใช้วิธีทัศน์ กล่าวคือ ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนทักษะการฟัง-พูดของนักเรียนทั้งสามกลุ่ม สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.42, 0.08, และ 0.05 ตามลำดับ แต่สรุปได้ว่านิสิตมีเจตคติต่อการเรียนการสอนโดยใช้วิธีทัศน์ในการสอนทักษะการฟัง-พูด ดีกว่ากลุ่มที่เรียนโดยไม่ใช้วิธีทัศน์ในการสอนทักษะฟัง-พูด

คณิงนิจ อาจนรงค์ (2533) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 วิทยาลัยเกษตรกรรมราชบุรี โดยใช้ วิธีทัศน์กับการใช้แถบบันทึกเสียงเป็นสื่อการสอน กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 2 วิทยาลัยเกษตรกรรมราชบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2533 จำนวน 36 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 18 คน ใช้เวลาในการทดลองสอนรวม 32 คาบ รวม 8 สัปดาห์ ผลการวิจัย ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะฟัง-พูดภาษาอังกฤษของกลุ่มทดลองที่เรียน โดยใช้วิธีทัศน์ประกอบบทเรียน แตกต่างจากกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยใช้แถบบันทึกเสียงประกอบบทเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจากการประเมินเจตคติ พบว่า นักศึกษาในกลุ่มทดลองมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนโดยใช้วิธีทัศน์

ประไพ เทียนเงิน (2534) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการฟัง และการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีทัศน์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางน้ำชน เขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 32 คน ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการฟัง และการพูดภาษาอังกฤษหลังการสอน โดยใช้วิธีทัศน์สูงกว่าก่อนการสอนโดยใช้วิธีทัศน์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการสอนโดยใช้วิธีทัศน์ และภาษาอังกฤษ นักเรียนพอใจ สนุกสนานกับการเรียน ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านคำศัพท์ และสามารถเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดี

นพพร กระจำพจน์ (2536) ได้วิจัยเรื่อง ผลของการใช้วิธีทัศน์ในการพัฒนาทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ จังหวัดสมุทรสาคร กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ จำนวน 66 คน นักเรียนทั้งหมดมีพื้นฐานภาษาอังกฤษเท่ากัน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง ที่ใช้วิธีทัศน์เป็นสื่อประกอบการสอน และกลุ่มควบคุมที่ใช้วิธีสอนแบบปกติ ผลการวิจัยปรากฏว่า

ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในทักษะฟัง-พูดของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติที่ดีต่อการใช้สื่อวีดิทัศน์ประกอบการเรียนการสอน

อรพรรณ สุริยพันธุ์ (2536) ได้วิจัยเรื่อง แบบฝึกทักษะการใช้ภาษาฝรั่งเศสเพื่อการสื่อสารด้านทักษะฟัง-พูด โดยใช้วีดิทัศน์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ จำนวน 25 คน ซึ่งเลือกมาแบบเจาะจง ผลการวิจัย ปรากฏว่า ผลการทดสอบก่อนและหลังการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะฟัง-พูด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และการใช้วีดิทัศน์ช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ทางภาษาตามสถานการณ์การพูดที่เป็นธรรมชาติ และทำให้นักเรียนสนใจในการเรียนเพิ่มมากขึ้น

วัลลยา บริสุทธิพันธ์ (2539) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านการฟังพูดภาษาอังกฤษ หลังจากการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธรังสีพูน จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 40 คนที่กำลังเรียนรายวิชา อ 011 (ภาษาอังกฤษ 1) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2539 ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยแผนการสอนประกอบบทเรียนวีดิทัศน์ ชุด Follow Me และ Muzzy in Gondoland จำนวน 7 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการฟังพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ ผลการวิจัยปรากฏว่า คะแนนของนักเรียนที่ได้หลังการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ สูงกว่าก่อนการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนที่มีการใช้สื่อวีดิทัศน์

สุนันทา ปิ่นปรีชา (2540) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการฟังภาษาฝรั่งเศส โดยใช้วีดิทัศน์เชิงปฏิสัมพันธ์ที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และเพื่อศึกษาเจตคติของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 25 คน ที่มีต่อการเรียนภาษาฝรั่งเศส โดยใช้แบบฝึกทักษะการฟังดังกล่าว ซึ่งประเมินโดยการทำแบบทดสอบหลังการเรียน และวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ผลการวิจัยปรากฏว่า แบบฝึกทักษะการฟังภาษาฝรั่งเศส โดยใช้วีดิทัศน์เชิงปฏิสัมพันธ์มีค่าประสิทธิภาพ 88.97/82.75 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ และนิสิตมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาฝรั่งเศส โดยใช้วีดิทัศน์เชิงปฏิสัมพันธ์

จากงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ และเจตคติด้านทักษะฟัง-พูดภาษาอังกฤษ โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ จะเห็นได้ว่า เจตคติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กล่าวคือ ถ้านักเรียนมีเจตคติสูง ก็จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นด้วย ดังนั้น การที่นักเรียนจะเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษได้นั้น ต้องอาศัยกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ครูจัดให้สำหรับ

นักเรียน ซึ่งประกอบด้วยสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ วิธีสอนที่เร้าความสนใจ สิ่งเหล่านี้สามารถช่วยให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน เข้าใจ และมองเห็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และส่งผลให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษอีกด้วย จึงสรุปได้ว่า สื่อวีดิทัศน์จัดเป็นสื่อชนิดหนึ่งที่มีประสิทธิภาพที่ทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น จึงสามารถช่วยพัฒนาทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

ในการประเมินเจตคติด้านทักษะการฟังภาษาอังกฤษในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์จัดระดับเจตคติของ บุญชม ศรีสะอาด (2535, หน้า 100) เพื่อแปลความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากข้อคำถามซึ่งเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยเป็นรายชื่อใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แปลความหมายว่า เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 แปลความหมายว่า เห็นด้วย

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 แปลความหมายว่า ไม่แน่ใจ

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 แปลความหมายว่า ไม่เห็นด้วย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แปลความหมายว่า ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

5. เอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้วีดิทัศน์ที่มีตัวอักษรบรรยาย

5.1 งานวิจัยในประเทศ

ในประเทศไทย มีงานวิจัยจำนวนมากเกี่ยวกับการฟังโดยใช้แถบบันทึกภาพ และแถบบันทึกเสียง แต่มีงานวิจัยน้อยมากเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ที่มีตัวอักษรบรรยาย เช่น

เจษฎาภา เหลืองขมิ้น (2541) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้และความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ รายวิชาภาษาอังกฤษหลัก 6 012 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากวีดิทัศน์ที่มีพื้นหลังภาพต่างกัน 3 รูปแบบ คือ กลุ่มที่เรียนโดยวีดิทัศน์ที่มีพื้นหลังภาพของคำศัพท์ที่มีลักษณะชัดเจน กลุ่มที่เรียนโดยวีดิทัศน์ที่มีพื้นหลังภาพของคำศัพท์ที่มีลักษณะพรางมัว กลุ่มที่เรียนโดยวีดิทัศน์ที่มีพื้นหลังภาพของคำศัพท์ที่มีลักษณะเป็นพื้นสี ในแต่ละกลุ่มทดลอง มีการดำเนินการสอน 5 เนื้อหา โดยใช้เวลานื้อหาคะ 30 นาที หลังจากการทดลองผ่านไป 2 สัปดาห์ กลุ่มทดลองทั้งสามกลุ่มได้รับการทดสอบด้วยแบบทดสอบฉบับเดิมอีกครั้ง เพื่อวัดความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ผลปรากฏว่า ผลการเรียนรู้คำศัพท์ของนักเรียนที่เรียนจากวีดิทัศน์ประกอบการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีลักษณะพรางมัว สูงกว่ากลุ่มที่เรียนจากวีดิทัศน์ที่มีพื้นหลังภาพของคำศัพท์ที่มีลักษณะเป็นพื้นสี และกลุ่มที่เรียนจากวีดิทัศน์ที่มี

พื้นหลังภาพของคำศัพท์ที่มีลักษณะชัดเจน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนผลการเรียนรู้คำศัพท์ของนักเรียนกลุ่มที่เรียนจากวิธีทัศน์ที่มีพื้นหลังภาพของคำศัพท์ที่มีลักษณะเป็นพื้นสี และกลุ่มที่เรียนจากวิธีทัศน์ที่มีพื้นหลังภาพของคำศัพท์ที่มีลักษณะชัดเจนไม่แตกต่างกัน ในด้านความคงทนในการจำคำศัพท์ กลุ่มที่เรียนจากวิธีทัศน์ที่มีพื้นหลังภาพของคำศัพท์ที่มีลักษณะพรางมัวสูงกว่ากลุ่มที่เรียนจากวิธีทัศน์ที่มีพื้นหลังภาพของคำศัพท์ที่มีลักษณะชัดเจน และกลุ่มที่เรียนจากวิธีทัศน์ที่มีพื้นหลังภาพของคำศัพท์ที่มีลักษณะเป็นพื้นสี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความคงทนในการจำคำศัพท์ของนักเรียนกลุ่มที่เรียนจากวิธีทัศน์ที่มีพื้นหลังภาพของคำศัพท์ที่มีลักษณะเป็นพื้นสี และกลุ่มที่เรียนจากวิธีทัศน์ที่มีพื้นหลังภาพของคำศัพท์ที่มีลักษณะชัดเจน ไม่แตกต่างกัน

ชนิดา อินทวิสูตร (2530) เรื่อง การทดลองสอนทักษะการฟังภาษาอังกฤษ โดยใช้การอ่านเป็นตัวเสริมแรง ประชากรในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเกษมโปลีเทคนิค จำนวน 100 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองได้รับการสอนทักษะการฟังภาษาอังกฤษ โดยมีการอ่านเป็นตัวเสริมแรง ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนทักษะการฟังภาษาอังกฤษโดยไม่มีการอ่านเป็นตัวเสริมแรง ผลการวิจัยพบว่า การสอนทักษะการฟังภาษาอังกฤษโดยมีการอ่านเป็นตัวเสริมแรง สามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการฟังได้ดีกว่า การฝึกทักษะการฟังโดยไม่มีการอ่านเป็นตัวเสริมแรง

นอกจากนี้ ชัชวาลย์ วัคค์อักษร (2528) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับส่วนประกอบที่อยู่ในโปรแกรมวิธีทัศน์ คือ เปรียบเทียบผลการเรียนรู้จากรายการโทรทัศน์ปกติ กับรายการโทรทัศน์ที่มีตัวอักษรบรรยาย กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 60 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มควบคุมให้ดูรายการโทรทัศน์ปกติ คือ รายการโทรทัศน์ที่มีการเสนอภาพประกอบเสียงบรรยาย และมีดนตรีประกอบ ส่วนกลุ่มทดลองให้ดูรายการโทรทัศน์ที่มีอักษรบรรยายประกอบ ซึ่งเสนอภาพประกอบเสียงบรรยาย มีดนตรีประกอบ พร้อมทั้งมีตัวอักษรบรรยายเนื้อหาสำคัญโดยย่อ ที่ปรากฏที่ขอบจอด้านล่าง ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่ดูรายการโทรทัศน์ที่มีตัวอักษรบรรยายสูงกว่ากลุ่มที่ดูรายการโทรทัศน์ตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นพพร กระจำพจน์ (2536) ได้ศึกษาผลของการใช้วิธีทัศน์ในการพัฒนาทักษะการฟัง-พูด ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 66 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มทดลองเรียนโดยใช้บทเรียนวิธีทัศน์ กลุ่มควบคุมใช้วิธีการสอนแบบปกติ เมื่อสิ้นสุดการทดลองผู้วิจัยได้นำคะแนนที่

ได้จากการทำแบบทดสอบของกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์โดยใช้ t-test ผลการวิจัยปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม และนักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติที่ดีต่อการใช้อินเทอร์เน็ตประกอบการเรียนรู้

วรพันธุ์ สว่างเนตร (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการทดลองสอนทักษะความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษโดยใช้แถบบันทึกภาพร่วมกับแถบบันทึกเสียง เปรียบเทียบกับการใช้แถบบันทึกเสียงแต่เพียงอย่างเดียว ประชากรเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ช่วงอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคนิคสัทหีบ จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 21 คน กลุ่มทดลองเรียนโดยวิธีการใช้แถบบันทึกภาพร่วมกับแถบบันทึกเสียง ส่วนกลุ่มควบคุมเรียนจากแถบบันทึกเสียงแต่เพียงอย่างเดียว ผลการทดลองปรากฏว่าการสอนทักษะการฟังโดยใช้แถบบันทึกภาพประกอบกับแถบบันทึกเสียง มีความแตกต่างจากการสอนโดยใช้แถบบันทึกเสียงแต่เพียงอย่างเดียว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการเรียนรู้จากการใช้แถบบันทึกภาพประกอบกับแถบบันทึกเสียงให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเจ้าของภาษา ทำให้ลดความตึงเครียดจากการเรียน สร้างแรงจูงใจในการเรียนสูง และให้บรรยากาศที่ผ่อนคลายในการเรียน

5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

ในต่างประเทศ มีผู้วิจัยจำนวนมากที่ศึกษาผลของการใช้อินเทอร์เน็ตที่มีตัวอักษรบรรยาย ในการเรียนภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศ เช่น

Borras (1994, p. 2927) ได้ศึกษาผลของอินเทอร์เน็ตที่มีตัวอักษรบรรยาย ระหว่างการฝึกหัดงานฟัง Transactional Listening [เพื่อการสื่อสารข้อมูลที่เน้นความถูกต้องชัดเจนของความหมายและข่าวสารที่สามารถเข้าใจได้ ซึ่งตรงกันข้ามกับ Interactive Listening ที่มีจุดประสงค์เบื้องต้นทางการสื่อสาร ก็คือ เพื่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เจตนาที่ดี และบรรยากาศที่ไม่คุกคาม มากกว่าความถูกต้อง และการนำเสนอข้อมูลตามลำดับ] เกี่ยวกับความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสาร ของนักศึกษาที่เรียนภาษาฝรั่งเศส ระดับวิทยาลัย ภาคการศึกษาที่ 5 ที่เรียนจากมัลติมีเดีย โดยใช้รูปแบบการทดลอง แฟคทอเรียล 2×2 [กลุ่มทดลองมี 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ดูเนื้อหาที่มีตัวอักษรบรรยาย และใช้งานระดับต่ำ กับกลุ่มที่ดูเนื้อหาที่มีตัวอักษรบรรยาย และใช้งานระดับสูง ส่วนกลุ่มควบคุมอีก 2 กลุ่ม ไม่มีการใช้ตัวอักษรบรรยาย และใช้งานระดับต่ำ กับระดับสูง] นักศึกษาแต่ละกลุ่มดูตอนหนึ่งของวิดีโอ ตอบคำถามที่เกี่ยวข้อง และอธิบายหรือบรรยายข้อมูลในวิดีโอ และบันทึกตัวอย่างคำพูดที่ยาวถึง 3 นาที ตัวแปรตามคือ ความสามารถในการพูดเพื่อ

การสื่อสาร ซึ่งได้รับการประเมินโดยการประยุกต์ใช้ระดับคะแนน 6 คะแนน ใน 4 ระดับ (ประสิทธิภาพ ความถูกต้อง การจัดโครงสร้างเนื้อหาข้อมูล และความเชี่ยวชาญในการพูด) ผลปรากฏว่า นักศึกษาในกลุ่มทดลองที่มีการใช้ตัวอักษรบรรยาย ทำคะแนนได้สูงกว่ากลุ่มที่ไม่มีตัวอักษรบรรยาย อย่างมีนัยสำคัญ ทั้งในด้านความสามารถทางการพูด และในด้านทัศนคติ

Chung-Wei Shen (1991, อ้างในศรัณยา ศรีวิชัย, 2537, หน้า 13) ได้วิจัยเพื่อศึกษาผลของการใช้สื่อประกอบการฟังประเภทแถบบันทึกภาพที่มีการใช้คำบรรยายที่เป็นภาษาเป้าหมายประกอบ (Captioning) ที่มีต่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษของผู้เรียนชาวจีนพบว่า การใช้สื่อประกอบการฟังประเภทแถบบันทึกภาพที่มีการใช้คำบรรยายที่เป็นภาษาเป้าหมายประกอบ มีผลต่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Ellsworth (1992, unpagged) ได้ศึกษาผลของตัวอักษรบรรยายที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ วัฒนธรรมอเมริกัน และแรงจูงใจของนักเรียนสถาบัน Benjamin Franklin ที่มีรายได้น้อยปานกลาง และที่มีรายได้น้อย โดยใช้รายการโทรทัศน์ที่มีตัวอักษรบรรยาย นักเรียนต่าง ๆ แบ่งออกเป็นสามกลุ่มเพื่อดูรายการเดียวกัน กลุ่มแรกดูรายการที่ไม่มีมีตัวอักษรบรรยาย กลุ่มที่สองดูรายการที่มีตัวอักษรบรรยายและกลุ่มที่สามฟังแต่เสียงเท่านั้น (ไม่มีภาพ หรือตัวอักษรบรรยาย) จากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงการอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน หลังจากการดูเป็นกลุ่มแล้ว Ellsworth ได้ออกแบบบทเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม มารยาททางสังคม ในสหรัฐ บทเรียนเกี่ยวกับการใช้โครงสร้างภาษา และคำศัพท์ รวมถึงสำนวนต่าง ๆ และภาษาปาก และออกแบบบทเรียนเกี่ยวกับผลของอารมณ์ที่มีต่อรูปแบบการเน้นเสียงหนักพยางค์ในคำพูด และการออกเสียงคำพูด ผลการวิจัยปรากฏว่ารายการที่มีตัวอักษรบรรยาย ช่วยสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนในการใช้ภาษาที่สอง คือภาษาอังกฤษ ด้วยความง่ายขึ้น และด้วยความมั่นใจมากขึ้น

Garza (1991, pp. 239-258) ได้ใช้ตัวอักษรบรรยายแบบคำต่อคำกับผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง และผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสที่เป็นผู้ใหญ่ เพื่อศึกษาประโยชน์ของการเรียนภาษาที่มีการใช้เนื้อหาที่เป็นคำพูด และเนื้อหาที่เป็นตัวพิมพ์ผสมกันในสื่อซึ่งได้จากการคัดเลือกบางตอนของรายการโทรทัศน์อเมริกัน สั้น ๆ ประมาณ 2-4 นาที ที่มีคำบรรยายประกอบ ซึ่งมีรายการคำศัพท์ที่ยาก เมื่อเวลาสิ้นสุดลง เขาได้ทดสอบความสามารถของนักเรียนในการใช้คำศัพท์เฉพาะจากตอนต่าง ๆ ในการฟังเนื้อหาของตอนต่าง ๆ ผลการทดลองปรากฏว่า มีการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญของความเข้าใจในตอนต่าง ๆ และการจำภาษาที่ถูกใช้ในตอนต่าง ๆ ของเนื้อหาการฟัง

Koolstra, Voort and Kamp (1997, as cited in Koolstra and Beentjes 1999, pp. 51-60) ได้ศึกษาผลกระทบของรายการโทรทัศน์ที่มีต่อการอ่านของเด็กนักเรียนชั้น

ประถมศึกษา จำนวน 828 คน เป็นระยะเวลา 3 ปี ผลการทดลองแสดงให้เห็นว่า การอ่านตัวอักษรบรรยายทางโทรทัศน์สามารถช่วยพัฒนาทักษะการถอดรหัสความหมายของภาษาได้ เนื่องจากการอ่านตัวอักษรบรรยาย ให้การฝึกหัดที่มีขอบเขตขยายกว้างมากขึ้นในการถอดรหัสความหมายต่าง ๆ ของคำ เพื่ออำนวยความสะดวกการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของเด็ก

Meyer and Lee (1995) ได้วิจัยเกี่ยวกับการกำหนดอัตราความเร็วของวิธีทัศนที่ใช้คำบรรยาย เพื่อเป็นแนวทางด้านเทคโนโลยี ในการปรับปรุงความเข้าใจด้านการอ่าน และทักษะความจำ ของนักเรียนระดับประถมศึกษา 4, 5, 6 จำนวน 158 คน ที่มีความสามารถทางด้านการอ่านอยู่ในระดับต่ำ นักเรียนทั้งหมดได้รับการกำหนดเข้ากลุ่มที่เรียนจากแถบวิธีทัศนที่ใช้คำบรรยายที่มีระดับความเร็วช้า หรือกลุ่มที่มีแต่เนื้อหาตัวพิมพ์ (Printed Text) ของคำพูดที่ไม่มีภาพซึ่งเป็นกลุ่มควบคุม ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนจากแถบบันทึกภาพที่มีคำบรรยายมีการเรียนรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่มีการใช้วัสดุสิ่งพิมพ์ตามแบบวิธีดั้งเดิม นอกจากนี้ นักเรียนที่ได้รับการกำหนดเข้ากลุ่มที่มีการเรียนจากแถบวิธีทัศนที่มีอัตราความเร็วต่ำ สามารถจดจำข้อมูลได้มากกว่า อย่างมีนัยสำคัญ กว่ากลุ่มที่มีการเรียนจากแถบวิธีทัศนที่มีอัตราความเร็วปานกลาง ผลลัพธ์ต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่า นักการศึกษา ครูอาจารย์สามารถพัฒนานักเรียนที่เรียนอ่อนทางด้านการอ่านได้ โดยการใช้แถบวิธีทัศนที่มีคำบรรยาย มากกว่าที่จะใช้วัสดุสิ่งพิมพ์ตามแบบดั้งเดิม และผู้ผลิตวิธีทัศน ควรพิจารณาอัตราความเร็วของสื่อวิธีทัศนที่ใช้คำบรรยาย กำหนดอัตราความเร็ว ของการใช้คำบรรยายตามจังหวะที่เหมาะสม

Mueller (1980, as cited in Mendelsohn and Rubin pp. 151-152) ได้ศึกษาความสำคัญของตัวสนับสนุนทางการมองเห็น ขณะฟังบทสัมภาษณ์ ซึ่งเกี่ยวข้องอย่างตรงกันข้ามกับระดับความสามารถของผู้ฟัง กล่าวคือ ผู้เรียนที่มีความสามารถมากกว่าต้องการตัวสนับสนุนทางการมองเห็นน้อยกว่า นอกจากนี้ Wolff (1987, as cited in Mendelsohn and Rubin pp. 151-152) ได้ให้ข้อสังเกตว่า ความสัมพันธ์ของตัวนะทางการมองเห็น แตกต่างจากความยากง่ายของเนื้อหา กล่าวคือ เมื่อใช้เนื้อหาที่ง่ายกว่า นักเรียนไม่ต้องการตัวสนับสนุนทางการมองเห็น ในขณะที่มีการใช้แบบทดสอบที่ยากขึ้น นักเรียนจำนวนมากต้องการใช้ตัวนะทางการมองเห็น

Neuman & Koskinen (1992, pp. 95-106) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศโดยผ่านทางรายการโทรทัศน์ที่มีตัวอักษรบรรยายที่เป็นภาษาเดียวกัน (Intra Lingual) กล่าวคือ เสียงในฟิล์ม (Sound Track) และตัวอักษรบรรยายเป็นภาษาเดียวกัน คือภาษาต่างประเทศที่เรียน เพื่อศึกษาผลของการใช้ตัวอักษรบรรยายที่มีต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนที่พูดได้สองภาษา (Bilingual) ระดับ 7 และ 8 ซึ่งเป็นชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และนักเรียนชาวสเปนที่อาศัยอยู่ชายฝั่งตะวันออกของสหรัฐ เนื้อหาที่ใช้เป็นเนื้อหาทางวิทยา

ศาสตร์ เพื่อการศึกษา ที่มีความยาว 5-8 นาที และมีคำบรรยายประกอบเป็นภาษาอังกฤษ จากรายการโทรทัศน์ “ 3-2-1 Contact การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ใช้ในตัวอักษรบรรยายมี 4 เงื่อนไขดังนี้

1. โทรทัศน์ที่มีตัวอักษรบรรยาย
2. โทรทัศน์ที่ไม่มีตัวอักษรบรรยาย
3. การฟัง และอ่านเนื้อหาประกอบตามไปด้วย
4. การอ่านเพียงแต่เนื้อหาเท่านั้น

ผลปรากฏว่า นักเรียนที่ดูรายการโทรทัศน์ที่มีตัวอักษรบรรยาย ทำคะแนนได้สูงขึ้นในแบบทดสอบความรู้ด้านคำศัพท์โดยเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ๆ ในภาษาที่สอง และจดจำข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ ได้ดีกว่ากลุ่มที่เหลือทั้งสามกลุ่ม ผลลัพธ์ที่ได้เหล่านี้สนับสนุนทฤษฎีที่ว่า การประมวลผลข้อมูลทางระบบประสาทหลายทาง (เสียง ภาพ และตัวอักษรบรรยายในโทรทัศน์) ช่วยปรับปรุงการเรียนรู้ภาษา และช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น

Parlato (1986, unpagged) ได้ใช้การดูโทรทัศน์ที่มีตัวอักษรบรรยายในชั้นเรียนเพื่อเป็นกิจกรรมกลุ่มที่ให้แนวคิดทั่วไปของการอ้างอิงหรือประเด็นการพูดคุยกันในการสร้างคำศัพท์และความคิดรวบยอด ได้เน้นความสนใจของนักเรียนที่มีต่องานของผู้สร้างคำบรรยายประกอบเสียงคำพูดซึ่งมักจะช่วยถอดความหมาย และทำให้สิ่งที่ถูกพูดง่ายขึ้น ทำให้ตัวอักษรบรรยายสั้นลง และซ้ำเพียงพอต่อการที่จะสามารถอ่านได้โดยง่าย นักเรียนได้ดูรายการต่าง ๆ โดยค้นหาความแตกต่างระหว่างตัวอักษรบรรยาย และบทสนทนา และอภิปรายถึงความแตกต่างเหล่านี้ ภายหลังการดูเสร็จสิ้น Parlato ปิดเสียงในระหว่างการดูครั้งที่สอง โดยผู้สอนหรือนักเรียน จะเป็นผู้อ่านตัวอักษรบรรยาย ในขณะที่นักเรียนส่วนที่เหลือในชั้นเรียนอ่านตามอย่างเงียบ ๆ กิจกรรมนี้ช่วยพัฒนาความคล่องแคล่วในการอ่าน และให้ความรู้เกี่ยวกับ Metalinguistic เกี่ยวกับวิธีใช้ภาษา และควบคุมภาษา

Parks (1994, pp. 1-4) ได้แนะนำให้ใช้เนื้อหารายการโทรทัศน์ที่มี Closed Caption เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลการอ่านภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง เนื่องมาจากการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี และการพัฒนาทางการสอน ควรมีการตระหนัก และการสนับสนุนให้มีการใช้สื่อชนิดนี้ เพิ่มขึ้น และการวิจัยเพิ่มขึ้น เกี่ยวกับประโยชน์ของรายการโทรทัศน์ที่มี Closed Caption เพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ทำให้ผู้สอนใช้เวลาอันน้อยลงสำหรับการผลิตเนื้อหา และให้ประสบการณ์มากมายแก่นักเรียน และแบบฝึกหัดต่าง ๆ สามารถได้รับการพัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้เนื้อหาชนิดนี้ เช่น การใช้เครื่องหมายวรรคตอนของคำบรรยายที่เป็นภาษาเป้าหมาย

ประกอบบทเรียนเกี่ยวกับไวยากรณ์ และคำศัพท์ การศึกษารูปแบบทางวัฒนธรรม และพฤติกรรมทางสังคม การวิเคราะห์ท่วงท่าของเสียงคำพูด และการเน้นเสียงหนักในพยางค์ การศึกษาเทคนิคต่าง ๆ ที่ถูกใช้โดยผู้สร้างคำบรรยายที่เป็นภาษาเป้าหมายประกอบ เพื่อให้คำบรรยายที่เป็นภาษาเป้าหมายประกอบนั้นกะทัดรัด และย่อลง ตลอดจนการสร้างกิจกรรมสำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ โดยใช้รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่เรียนได้ช้า (Slower-paced Children)

Rees (1993, unpagged) รายงานความสำเร็จของนักเรียนชาวญี่ปุ่น และชาวจีนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง โดยใช้รายการข่าว Closed Caption Television และเรื่องราวตลกล้อเลียนสถานการณ์ เพื่อขยายความรู้ด้านคำศัพท์ ปรับปรุงความเข้าใจด้านการฟัง เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวในปัจจุบัน และวัฒนธรรมของสหรัฐอเมริกา และกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายต่าง ๆ Rees ได้ถอดเสียงคำบรรยายโดยใช้โปรแกรมประมวลผลคำพิมพ์ต้นฉบับของรายการออกมาทางเครื่องพิมพ์ เพื่อให้นักเรียนดูในชั้นเรียน เพื่อการอ่านในชั้นเรียน หรือเพื่อเป็นการบ้าน และได้ออกแบบกิจกรรมการใช้คำศัพท์อื่น ๆ และออกแบบกิจกรรมแบบเติมคำในช่องว่าง (Cloze Test) จากรายการโทรทัศน์ที่นักเรียนดูพร้อมกันในชั้นเรียน

Vanderplank (1988, pp. 272-281) ได้ศึกษาคุณค่าของการใช้โทรทัศน์ที่มีตัวอักษรบรรยายในการเรียนการสอนภาษา กับผู้เรียนชาวยุโรป 15 คน ที่มีความสามารถสูง ปานกลาง และพอใช้ โดยให้ดูรายการโทรทัศน์ BBC ที่มีตัวอักษรบรรยาย จุดมุ่งหมายของการศึกษาคือ เพื่อสำรวจประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับจากการเรียนรู้ภาษาจากรายการที่มีตัวอักษรบรรยาย ผลย้อนกลับ ปฏิกริยาของผู้เรียนที่มีต่อตัวอักษรบรรยาย กลวิธีที่ใช้ในการดูรายการที่มีตัวอักษรบรรยาย ระดับความวิตกกังวล ความเข้าใจเสียงและเนื้อหาที่เป็นตัวอักษร และตัวรายการเอง ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมที่จำกัดเกี่ยวกับตัวภาษาที่เกี่ยวข้องกับรายการ ผลปรากฏว่า ผู้เรียนรับรู้ว่ามีตัวอักษรบรรยายมีประโยชน์ต่อการพัฒนาภาษา กลวิธี และเทคนิคต่าง ๆ ของการใช้ตัวอักษรบรรยาย ได้อย่างยืดหยุ่นตามความต้องการของตน ข้อค้นพบแนะนำว่า รายการต่าง ๆ ที่มีตัวอักษรบรรยายอาจจำกัดไว้สำหรับผู้เรียนในระดับต่ำ แต่อาจให้ตัวป้อนที่เข้าใจได้ในปริมาณมากสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถระดับพอใช้ นอกจากนี้ ข้อค้นพบยังแสดงให้เห็นว่า ตัวอักษรบรรยายช่วยลดตัวสกัดกั้นการเรียนรู้ (Low Affective Filter) หรือลดการเลือกรูปแบบคำพูดที่หลากหลายเพื่อเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้ภาษา เมื่อภาษาอังกฤษได้รับการพูดโดยกลุ่มคนต่าง ๆ ในชุมชน เช่น เพื่อนครู พ่อแม่ ชนกลุ่มน้อย ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ภาษาแบบเป็นไปโดยธรรมชาติ (Unconsciously) ในการอ่าน และช่วยลดภาระในการประมวลผลข้อมูล ผู้รับการทดลองทั้งหมดได้รายงานว่า ตนได้พัฒนาเทคนิคต่าง ๆ และกลวิธีต่าง ๆ สำหรับการลดความเบี่ยงเบนความสนใจ และใช้ประโยชน์ของเนื้อหาที่เป็นตัวอักษร โดยเปลี่ยนจากเสียงไปเป็นเนื้อหาที่ตัวอักษร สามารถติดตามเนื้อหา

เสียง และรูปภาพต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน สามารถประมวลผลเสียง และเนื้อหาที่เป็นตัวอักษรในขอบเขตที่ยากขึ้นของคำพูดที่ยาวขึ้น หลังจาก 2-3 ชั่วโมงของการดูรายการที่มีตัวอักษรบรรยาย เช่น การแบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่มความหมาย (Chunking) การสะกดคำใหม่ ๆ วลีใหม่ ๆ ที่ไม่คุ้นเคย ชื่อสถานที่ และชื่อเฉพาะต่าง ๆ จำนวนมาก ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลาย และมีความสนใจตลอดรายการ ไม่มีสัญญาณใด ๆ ของความวิตกกังวล ทั้งในช่วงก่อน ระหว่าง และหลังการดู นอกจากนี้ ผู้รับการทดลองมีความจำ และการระลึกภาษาที่ถูกใช้ในรายการ อยู่ในระดับสูง เช่น คำเฉพาะต่าง ๆ วลีต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สามารถถามคำถามต่าง ๆ ที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับตัวภาษาที่ถูกใช้ในรายการต่าง ๆ โดยโดยเฉพาะเนื้อหาที่ไม่เข้าใจ

กล่าวโดยสรุป สื่อวีดิทัศน์เป็นสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ภาษา และมีข้อได้เปรียบมากกว่าแถบบันทึกเสียง เนื่องจากเป็นสื่อที่นักเรียนสามารถเห็น ได้ยินคำพูด และมองเห็นการบันทึกภาพที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง ช่วยสร้างแรงจูงใจแก่นักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ภาษาได้ง่ายขึ้น จัดจำข้อมูลที่ เป็นเนื้อหาหรือข้อมูลทางภาษาได้ดี ทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษา สนใจที่จะเรียนมากขึ้น และสื่อวีดิทัศน์ยังสามารถใช้สอนนักเรียนโดยเชื่อมโยงเข้ากับทุกทักษะ ประกอบกับตัวอักษรบรรยายช่วยให้ผู้เรียนสามารถตีความเสียงที่ได้ยิน นอกจากนี้สื่อวีดิทัศน์เป็นตัวนำข่าวสาร เนื้อหาบทเรียนใหม่ ๆ มาให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกหัดการฟังภาษาอังกฤษจากสถานการณ์จริง ฉะนั้น จึงสรุปได้ว่า การใช้วีดิทัศน์ประกอบการสอนมีประสิทธิภาพสูงกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับการสอนทักษะการฟังโดยวิธีอื่น